

FunkiS

bulletinen

Nyheter från FunkiS

2007:3 / 2008:1

Foto Erik Kylefalk

Mot ljusare tider

Den 24 april var en underbar vårdag med värme och sol. Vi upplevde hur skön och vänlig uteluften kan vara när man stävar ut i bleke i den Göteborgska skärgården. Solnedgången gav löfte om kommande dagars ljusare tider. Och skaldjuren glömmer vi aldrig liksom inte heller Lyngås violin och glimten i hans ögon. Så går vi nu mot ljusare tider och ett fortsatt spännande OVK-år. Vi önskar er alla en härlig sommar!

Far och son

Här är Dennis, som var med på konferensen i Göteborg. Han kan allt om ventilation och OVK. I händerna har han det allmänna rådet, som nu är på väg ner i papperskorgen. En välbekant, skäggig person med en mättratt finns på framsidan. Han heter Ingemar och kan också allt om ventilation och OVK. Båda heter Andersson, (som förresten är ett av det vanligaste efternamnet på OVK-besiktningsmän.) Ett skägg och några år skiljer dem åt. Vi är stolta att ha er med på vår bulletin!

Regelsamling OVK 2008 och Vägledning OVK

Två nya hjälpmedel för bättre inomhusmiljö med fungerande ventilation är nu klara. Det ena är Boverkets allmänna råd med kommentarstexter och det andra är branschen vägledning med tips och förslag baserade på vunna OVK-erfarenheter. Läs om innehåll och hur du kan få tag i dokumenten i denna bulletin. En bra plattform för OVK är på plats.

I detta nummer bl a:

- 2 Kamrarrättsdom**
Dom om vitesföreläggande vid OVK
- 3 Undantag OVK**
Bengt Nässelblads informaion
- 4 Skyddsrum och OVK**
Svar från Räddningsverket
- 6 Lokal behörighet**
Förslag, fakta, frågor och svar
- 9 Miljöklassning av byggnader**
Rapport som presenterar en metod...
- 10 BBR12**
11 frågor till Boverket på BBR12
- 15 Årsmöte 2008**
FunkiS årsmöte i Göteborg
- 16 Göteborgskonferensen 2008**
Referat och foto
- 20 OVK-alternativ utreds**
Ett likvärdigt alternativ till OVK utreds
- 22 Regelsamling för OVK**
Boverkets nya regelsamling
- 27 BETSI**
Kort information om BETSI
- 28 Vägledning OVK är klar!**
FunkiS Vägledning OVK
- 29 Förändrad OVK?**
Info om aktuella utredningsfrågor
- 30 TR-frågor**
Fråga 07002 och 08001
- 32 Bulletinen i Paris**
Olle tog med bulletinen på resan

FunkiS Bulletinen

- för dig som vill veta mer om OVK

Adress: FunkiS, c/o Styrovent Syd Konsult AB,
Industrigatan 21 A, 234 35 LOMMA
Telefon: 040-412415
Telefax: 040-410151
Epost: funkis@funkis.se
Hemsida: www.funkis.se

Ansvarig utgivare: Gunnar Nihlén
Redaktion: Johnny Rosendahl
Layout: Ulf Rosendahl
Omslagsbild: Solnedgång Vinga Göteborg
Tryck: Holmbergs, Malmö

Kammarrättsdom om vitesföreläggande vid OVK

Byggnadsnämnden i Lunds kommun beslutade den 13 maj 2004, att förelägga en Bostadsrättsföreningen att i egenskap av ägare till en fastighet i Lund inom en månad från delfäendet av beslutet inkomma med godkänt protokoll över utförd kontroll enligt 6 och 7 §§ förordningen om funktionskontroll av ventilationssystem. Föreläggandet förenades med löpande vite om 10 000 kr för varje månad, räknat från dagen för delfäendet av beslutet, som protokollet inte inkommit.

Byggnadsnämnden ansöker nu om att länsrätten skall döma ut vitet om 10 000 kr avseende en månad och anför bl.a. följande. Byggnadsnämndens beslut delgavs fastighetsägaren genom brev och förenklad delgivning. Meddelande om delgivningsförsändelse är daterat den 2 juni 2004. Bostadsrättsföreningen anses delgiven två veckor från angivet datum på nämnda meddelande. Kontroll av att protokoll inte har inkommit har utförts den 7 oktober 2004.

Bostadsrättsföreningen bestrider bifall till byggnadsnämndens ansökan och anför bl.a. att påminnelser från stadsbyggnadskontoret resulterade i att en funktionskontroll utfördes den 3 juni 2004. Avsikten var sedan att de funna bristerna skulle åtgärdas. Det resultat föreningen erhöll (s.k. arbetsorder) såg föreningen som ett underlag för det kommande arbetet. Av de knapphändiga anteckningarna gick det för föreningen som lekmän inte att

utläsa exakt vad som skulle göras i de inte godkända lägenheterna. Stadsbyggnadskontoret nåddes således tydligen tyvärr inte av detta kontrollutdrag. Det är således både försummelse, missförstånd och framför allt okunskap som lett till att bostadsrättsföreningens ventilationssystem inte blivit åtgärdat inom önskad tid. Bostadsrättsföreningen har åtgärdat det som förelagts den 5 november 2004 och skickat ett godkänt protokoll till byggnadsnämnden.

Länsrätten i Skåne län kan inte finna att Byggnadsnämnden i Lunds kommun haft ett klart och tydligt författningsstöd för sitt beslut om att vid vite förelägga bostadsrättsföreningen att inom viss tid inkomma med godkänt protokoll över utförd kontroll enligt 6 och 7 §§ förordningen om funktionskontroll av ventilationssystem. Vitesföreläggande enligt PBL, ger enligt länsrättens förmenande, ingen rätt för byggnadsnämnden att i ärenden om tillsyn enligt förordningen om funktionskontroll av ventilationssystem förelägga någon att vid vite fullgöra sina skyldigheter enligt denna förordning. Mot bakgrund härav saknas det grund för att nu döma ut det sålunda förelagda vitet.

DOMSLUT

Länsrätten avslår Byggnadsnämndens i Lunds kommun ansökan.

Domen överklagas

Byggnadsnämnden i Lunds kommun yrkar att kammarrätten återförvisar ärendet till länsrätten för prövning i sak av utdömande av vitesbeloppet

Kammarrätten i Göteborgs domskäl anger avslutningsvis... Av 10 kap. 15 § PBL framgår att om någon underlåter att utföra arbete eller vidta någon annan åtgärd, som åligger honom enligt PBL eller enligt någon föreskrift eller något beslut som meddelats med stöd av PBL, får byggnadsnämnden förelägga honom att inom en viss tid vidta åtgärden. Byggnadsnämnden har således enligt 10 kap. 15 § PBL rätt att förelägga en byggnadsägare att vidta de åtgärder som åligger honom enligt förordningen om funktionskontroll av ventilationssystem. Av 10 kap. 18 § PBL framgår att ett sådant föreläggande får förenas med vite. Det föreläggande som Byggnadsnämnden i Lunds kommun har utfärdat har följaktligen författningsstöd och länsrätten hade inte bort avslå nämndens ansökan på den angivna grunden. Det åligger i första hand länsrätten att pröva huruvida övriga förutsättningar för att döma ut vitet är för handen. Länsrättens dom ska därför upphävas och målet visas åter till länsrätten för fortsatt handläggning.

DOMSLUT

Kammarrätten upphäver länsrättens dom och visar målet åter till Länsrätten i Skåne län för fortsatt handläggning.

Undantag obligatorisk ventilationskontroll

FunkiS styrelseledamot Bengt Nässelblad, Norrköping har läst Boverkets slutrapport från regeringsuppdrag 2000-2005 och lämnar här följande information till bulletinläsarna.

Rapporten i sin helhet finns på www.boverket.se (sökord "Undantag från obligatoriska ventilationskontroller")

På försök som startade i december år 2000, blev tjugoåtta stycken fastighetsägare (fastighetsbolag), befriade från den obligatoriska ventilationskontrollen och högst i fem år. Två stycken fastighetsägare hoppade av försöken, det blev alltså tjugosex som genomförde dessa försök.

Kraven som ställdes på fastighetsbolagen för att i egen regi, utföra den lagstadgade kontrollen (OVK), var bland annat att fastighetsägaren hade ett väl fungerande kvalitetssystem, ex. att fastighetsbolaget var ISO-certifierad med drift- och underhållsschema för fastighetsbeståndet när det gällde inomhusmiljö och luftväxling för de boende. Detta fick fastighetsägaren redovisa i samband med ansökan beträffande undantagen från den obligatoriska funktionskontrollen.

Vidare skulle varje år redovisas 5 % som ett stickprovresultat av fastighetsbeståndet till Boverket och detta utfördes som en vanlig OVK.

Utvärderingen hur fastighetsägaren har skött sina åtaganden när det gäller kontroll av ventilationen i fastigheterna var till en början med en hel del brister men som efterhand blev något bättre.

Bristfälligheter som har redovisats är bland annat, rätt antal ventilationssystem hos tre byggnadsägare, från åtta byggnadsägare saknas mätprotokoll över luftflöden och flera företag når ej upp till föreskriven nivå (5 procent) på antal stickprov som skall utföras av trepartskontrollant.

Konsult som genomfört utbildning av fastighetspersonal är mycket negativ till undantag från ordinarie OVK-besiktning. De anmärkningar som redovisades under utbildningen av personalen blev inte åtgärdade utan var kvar vid en återkommande besiktning.

Vidare är Fyrklövern också negativ till försöken med undantag från obligatorisk ventilationskontroll. De menar att förutsättningarna vid starten av projektet var bristfälliga, med bland annat ej besiktade och godkända objekt samt utbyte av ansvariga för projektet. Fyrklövern menar att skall detta med undantag fortsätta så bör det eventuellt göras en ny försöksperiod med riktiga förutsättningar.

Sammanfattning: Med tanke på svårighet för Boverket och kommunerna att kontrollera att byggnadsägarna sköter sina åtaganden beträffande ventilationen i fastigheterna vore det bättre att kommunerna fick mer resurser så att alla fastigheter blev OVK-kontrollerade. Som alla vet finns det ett stort antal byggnader som, aldrig har varit föremål för obligatorisk funktionskontroll.

Bengt Nässelblad Styrelseledamot FunkiS

Radonkurser 2008

Den 19 februari var det radonutbildning i Stockholm.

Kursen hölls på Stadsbyggnadskontoret i utbildningslokal "Breda blick". Tio deltagare från mellansverige lyssnade till kursledarna Stig Fritsch - FunkiS och Gilbert Jönsson - LTH som båda är skåningar. Samtliga godkändes vid provskrivningen.

- Nästa radonkurs är planerad till den 21 november. Även den i Stockholm. Exakt plats meddelas senare.

Drygt 160 st personer har gått FunkiS radonutbildning sedan kursstarten 2003. Lista med dessa finns att hämta på FunkiS hemsida och skickas ut till kommuner och länsstyrelser.

Radonkurs i Stockholm 080219, t.h kursledare Gilbert Jönsson, LTH

FunkiS har ingen kristallkula!

Har eftersändningen till din nya adress upphört?

Varje gång kansliet gör utskick kommer några brev i retur. Oftast är det eftersändningen som har upphört eller personen som slutat på företaget. Vi försöker då alltid leta rätt på en ny adress men har tyvärr ingen kristallkula. Hjälp FunkiS med att meddela korrekta adressuppgifter så spar föreningen tid och medlemspengar som istället kan användas till något bra. Som medlem kan du själv rätta dina uppgifter på www.funkis.se.

FunkiS har inga kurser för energiexperter tillsammans med KB-labbet!

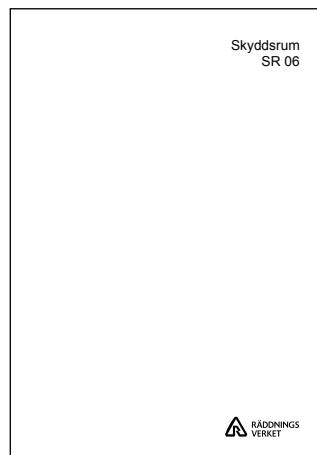
På förekommen anledning meddelar vi att FunkiS inte har någon som helst kursverksamhet gemensam med KB-labbet AB.

Vi beklagar KB-labbets felaktiga utnyttjande av FunkiS varumärke. Det är vår förhoppning att alla, som deltagit i kursen eller framöver kommer att delta i densamma, tar del av denna klarläggande information och FunkiS avståndstagande

Skyddsrum och OVK

Skyddsrummet skall förutom fredsventilationsutrustning enligt gängse byggregler förses med ett separat ventilationssystem som enbart är avsett för användning vid skyddsrumsdrift.

Skyddsrummet skall betraktas som en lokal för freds användning med en kompletterande skyddsfunktion. Denna funktion skall kunna utnyttjas omedelbart och fullständigt i ordningställande får inte ta längre tid än två dygn.

Skyddsrum SR 06

Lokalen kan fredsutnyttjas som de flesta andra lokaler och det är fastighetsägaren som, med beaktande av skyddsfunktionen, bestämmer utrymmets användning och utnyttjande. Ett skyddsrum skall, oavsett när det är byggt, vidmakthållas i det skick det byggs och godkänts i.

Ändringar får inte göras i skyddsrummets stomme eller installationer efter

det att skyddsrummet blivit färdigställt. Om det på grund av vald eller ändrad freds användning behövs ändringar i skyddsrummets utformning eller utrustning, får detta endast ske under beaktande av vad som sägs i 5:3. Även skyddsrummets in- och utrymningsvägar omfattas av kravet på vidmakthållande.

Freds användningen av lokalen får inte bli mer komplicerad än att skyddsrummets olika detaljer är åtkomliga för fortlöpande underhåll och inspektion, samt att i ordningställandet enligt ovan är möjligt. Det är fastighetsägarens ansvar att se till att fredsutnyttjandet efter hand inte blir så omfattande att skyddsrummet inte kan ställas i ordning utan experthjälp inom två dygn.

Skyddsrummet skall utifrån vara skyltat med en av Räddningsverket fastställd upplysnings-skylt, så att det framgår att det rör sig om ett skydd. Detta gäller alla skyddsrum, oavsett ålder, och skall vara utfört enligt 4:45. Skyltningen skall vara väl synlig och får inte döljas av freds inredningen.

Skyddsrum med väl synlig skylt

Frågor den 11 juni 2007

till Räddningsverkets Björn Ekengren

Funktionskontrollanterna för ventilationssystem (OVK) skall ha kunskaper om bygglagstiftning enligt Boverkets BFS 1996:56 - §14. Bland annat anges i denna paragraf ett kunskapskrav om "Räddningsverkets föreskrifter om skyddsrum och dåvarande Civilförsvarsstyrelsens bestämmelser för äldre skyddsrum" Frågor:

1. Hur skall vi tolka SRV:s regelverk. Är det enbart SR06 som gäller för alla skyddsrum, nya som äldre?

Vid OVK kontrolleras normalt:

- Fredsventilationen främst mot byggregelverket, men även arbetsmiljöverkets regler och Socialstyrelsens råd för ventilation finns med i bakgrunden.
- Möjligheten att i ordningställa för skyddsrumsdrift inom 48 timmar.
- att det inte finns en vent.kanal som inte har med skyddsrummet att göra

2. Är omfattning ovan tillräcklig och korrekt?
3. Kan SRV ta fram en checklista som OVK-are kan använda sig av och som kanske kan vara till nytta vid skyddsrumskontroll enligt era föreskrifter och råd?

Tacksam för klarläggande, som vi kan vidarebefordra till besiktningmän, utbildare och certifieringsföretag som upprättar skriftliga prov inför ny- och omcertifiering av funktionskontrollanter.

Med vänliga hälsningar

Johnny Rosendahl (kanslichef FunkiS)

Svar den 12 juni 2007

från Räddningsverkets Björn Ekengren

Ett skyddsrum skall uppfattas som en vanlig lokal i en byggnad men den har dessutom en förstärkning till en skyddsfunktion. Fredsfunktionen följer gängse bygg- och samhällsregler, medan skyddsfunktionen följer reglerna för skyddsrum. Kontroll av att ägaren vårdar skyddsrummet och att detta har en tillfredsställande skyddsförmåga ankommer på Räddningsverket. En särskild utbildning med tillhörande certifiering finns för ändamålet.

Här följer korta svar på Dina ställda frågor. Återkom gärna om Du vill ha ytterligare information.

1. SR 06 gäller för alla skyddsrum. I kapitel 5 finns anvisningar hur äldre skyddsrum skall hanteras.
2. Punkt 1 är ok att OVK kontrollerar. Övriga två punkter skall inte OVK befatta sig med, detta är uppgifter som endast ankommer på kontrollanter med särskilt certifikat från Räddningsverket.
3. OVK-are får inte kontrollera skyddsrum. Den checklista som de behöriga kontrollanterna följer finns tillgänglig på Räddningsverkets hemsida.

Med vänlig hälsning,

Björn Ekengren Räddningsverket/Fysiskt skydd

X-Vent

...med kylig överblick

NYHET!

Utvecklad och patentsökt kylmodul till modellerna 180 och 300.

X-Vent II programmet är den optimala lösningen när det gäller decentral ventilation med värmeåtervinning.

Nu kan vi, tillsammans med programmets två minsta modeller, också leverera en kylmodul, som säkrar perfekt temperatur och frisk luft under sommarhalvåret.

Läs mera om X-Vent II och X-Vent II med kyla på www.x-vent.se

X-VENT AB

X-Vent AB
Box 25
S-233 21 Svedala
Tfn 040- 40 77 65
Fax 040- 40 77 69
info@x-vent.se
www.x-vent.se

Lokal behörighet – förslag, fakta, frågor och svar

Det hände inget särskilt under 13 år, men den 14:e december 2007 gav Boverket besked om kommunernas godkännande av lokal behörighet för OVK.

Kommunerna har inte författningsstöd för nuvarande sätt att utfärda lokal behörighet. Det undergräver förutsättningarna för det viktiga systemet med riksbehörighet. I denna artikel redogör vi för hur FunkiS styrelse arbetat med denna fråga.

Detta har FunkiS föreslagit:

Här är ett utdrag ur FunkiS remissvar, daterat 2007-12-06, på Boverkets ”förslag till nya allmänna råd om funktionskontroll av ventilationssystem (OVK)”, det som sedermera blev ”Regelsamling 2008”. Denna del av remissvaret var vårt förslag med anledning av den erinran till kommunerna, som Boverket lämnade i kommentarstexten till 16§ i BVL, och som angav att kommunerna saknar befogenheter att lämna s.k. lokal behörighet utan endast fick ge behörighet för viss kontroll.

Lokala behörigheter

Vi har nu 15 år med OVK-erfarenhet bakom oss. Besiktningarna har utförts av såväl riksbehöriga som lokala besiktningsmän. FunkiS uppfattning är att det inte finns belägg för kvalitetsskillnader i besiktningsresultatet mellan riksbehöriga eller lokalt behöriga.

När man nu klart markerar att kommunerna har beviljat lokala behörigheter på ett felaktigt sätt kan man dock konstatera att det etablerade förfarandet trots detta resulterat i ett gott OVK-arbete som bidragit till en god genomslagskraft för förordningen.

De flesta som har lokal behörighet har sökt detta eftersom de inte uppfyller kravet på allmän teknisk kunskap enligt § 8 i BFS 1996:56. Naturligtvis finns det de som valt alternativet av ekonomiska skäl därför att de enbart verkar i en viss kommun. Ibland är det besiktningsmän som drar ner på sitt OVK-engagemang pga. åldersskäl och som väljer att istället för att förnya sin riksbehörighet söker ett billigare alternativ, som då är blir lokala behörigheten. Han är dock fortfarande mycket erfaren.

I vårt register har vi flera hundra personer som är lokalt behöriga. För deras del och för att OVK-n skall ha tillräckligt många riksbehöriga besiktningsmän, föreslår vi att man gör ett tillägg till 8§ i BFS 1996:56 där man anger att:

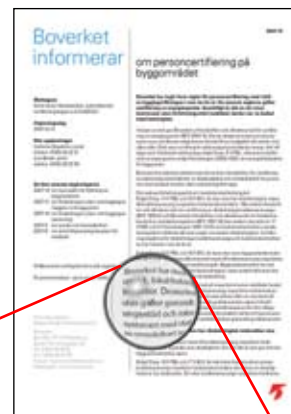
- Den som genom ett intyg från byggnadsnämnd kan styrka väl genomförda OVK-besiktningar av alla typer av ventilationssystem under den senaste treårsperioden, med en arbetsomfattning av minst 500 timmar, skall anses ha den allmänna tekniska kunskap som erfordras i denna paragraf.

Därmed öppnar man upp möjligheten att söka och tilldela dessa personer riksbehörighet om övriga krav också uppfylls.

(Kunskapsprövning av dessa sökande kan eventuellt utökas något för att vidimera teorikunskan.)

Boverket informerar...

En knapp vecka senare, den 14 dec 2007, men 13 år efter att kommunerna börjat godkänna lokalt behöriga på sätt som efterliknade riksbehöriga, kom Boverkets informationsbrev till kommuner, länsstyrelser, ackrediterade certifieringsorgan och SWEDAC.

Boverket har dock uppmärksammat att vissa kommuner meddelar beslut om s.k. lokal behörighet för kvalitetsansvariga respektive funktionskontrollanter. Dessa beslut avser inte ett visst arbete eller en viss kontroll utan gäller generellt. Sådana generella godkännanden saknar författningsstöd och riskerar att undergräva förutsättningarna för det viktiga systemet med riksbehörighet. Boverket förutsätter därför att kommunerna omedelbart upphör med att meddela sådana generella godkännanden.

Fakta om läget i vår medlemsdatabas

Den 1 feb hade vi 433 lokala behörigheter som anmälts av 295 personer. Nu är det tyvärr så att många inte sänder in en kopia till kansliet när behörigheten förnyas. FunkiS får inte heller in någon uppgift med automatik om detta från kommunerna. Vi gjorde därför en extra kontroll av det som då kunde verifieras 100%-igt från FunkiS. Vid denna kontroll av giltighetstiden så fann vi 134 giltiga behörigheter som innehades av 102 personer. Dessa hade utfärdats av 78 kommuner varav 50 kommuner endast hade utfärdat en behörighet. Det är sannolikt att det är många fler giltiga lokala behörigheter, men det är tyvärr trögt att få in uppgiften från medlemmen. Förhållandet gäller tyvärr även för våra medlemmar som är riksbehöriga. (Vid samma tillfälle var det bara 442 av 780 riksbehöriga som hade skickat in kopia på förnyad behörighet).

Vi vädjar till dig som är besiktningsman: Skicka in en aktuell kopia på din behörighet till kansliet och uppdatera själv andra uppgifter såsom telefonuppgifter mm i vår medlemsdatabas på www.funkis.se

Vi vet således att många medlemmar har lokal behörighet i mer än en kommun och att merparten av kommunerna kanske har bara tre behörigheter att hålla reda på. Sannolikt kan denna kontroll bli mycket effektiv.

Vi har också tagit reda på att utfärdade lokal behörigheter inte dras in utan fortsätter att löpa enligt beslut.

Vi vet också att det är en akut situation för många som nu blivit nekade av kommunen att få fortsatt behörighet på samma sätt som tidigare. Det går dock att söka och få behörighet ”för viss kontroll”, som §16 BL anger. Vad som inryms i begreppet ”viss kontroll” tolkas av byggnadsnämnden eller motsvarande i den aktuella kommunen. Det har blivit omständligare och mycket kostsammare att godkännas för OVK-besiktning.

Vi vill verka för att Boverkets föreskrifter i §8 BFS 1996:56 skall ändras så att nuvarande lokalt behöriga kan söka och tilldelas riksbehörighet om övriga krav också uppfylls.

FunkiS undersökning till kommuner och lokalt behöriga

Styrelsen beslöt, efter att ha tagit del av Boverkets nyhetsbrev, att nu var det dags att ringa runt i landet och intervjua kommunernas OVK-handläggare och även våra medlemmar om har dessa uppfattade brevets innehåll. Här är frågor och sammanställda svar.

Frågor och sammanställning av svar från kommunerna:

(den kursiva texten är "axplock" dvs. kommentarer som bör läsas varje mening för sig)

1. Har ni observerat Boverkets skrivelse om lokala behörigheter och dess användning

Följande framkom:

- Ca 75% har tagit del av detta.
- Några har hört "ryktet"!

Ja vi har observerat skrivelsen från Boverket och vi har skickat ut brev till alla lokala funktionskontrollanter att deras OVK-licenser gått ut, så nu måste dom söka OVK-licens för varje projekt dom vill utföra. Ja, tycker behörigheten bör omfatta minst ett bostadsområde. Lite tveksamt, men har väl hört något om detta. Kommunen kommer troligen att arbeta med lokala behörigheter som tidigare. Beviljar lokal behörighet i tre år. Ja och tycker det är helt fel. Kommunen kommer troligen att fortsätta som tidigare med lokal behörighet för OVK:are. Godtar också lokalt behöriga från Linköping. Ja, men vi i kommunen handlar som tidigare och som vi själva vill.

2. Hur många lokalt behöriga besiktningsmän har ni

Följande framkom:

- 1-100st, kanske något mer
- Vissa fäses nu ut

3. Hur styrks deras kunskaper?

Följande var de krav som angavs:

- Erfarenhet.
- Kunskap.
- Utbildning, betyg.
- Visa på genomgångna kurser, vidareutbildning.
- Referenser.
- Poängsystem, liten skillnad N- och K-behörighet.

Personkännedom. Individuell bedömning. Poängsystem samt handlingar. Handlingar + referens från grannkommun. Betyg och referenser. Godkända i andra kommuner. Godkända tidigare. Behörighet för 3 år. Godkända tidigare och utan anmärkning i kommunen. Nya sökanden poängsattes enl. ex.vis "Malmöfrågorna" om de inte når godkänt enligt dessa kompletteras med mätkurs på Sifu och regelverkskurs hos FunkiS, när de därvid 70% rätta svar är de godkända. Behörighet per objekt – fastighet eller system. Fortbildning behövs. Godkända i andra kommuner. Godkända tidigare kompletterat med kurser i ventilation och styr. Behörighetstid 3 år

4. Hur kan omfattningen av "viss kontroll" beskrivas?

Följande framkom:

- Varje besiktning.
- En fastighet.

- Lika kvalitetsansvariges omfattning.
- Ventilationssystem.

5. Övriga synpunkter

Följande uppgavs:

- Helst fortsätta ge lokal behörighet.
- Kommer att förorsaka merarbete.
- Finns chans att ta betalt kommer det tillbaks?
- Inget bra beslut.
- Ett steg tillbaka.

Antingen får vi fortsätta och ge "lokal behörighet" för Vissa typer, eller inte alls. KA möter vi för varje objekt och kan då se om han/hon är ok, det går inte för varje OVK-kontroll. Det kommer att orsaka merarbete för tjänstemännen på kommunerna som handlägger detta! Ytterligare en fråga, hur går det med utredningen som skulle ta fram lagförslag så att kommunerna kunde ta betalt för registerhållningen av OVK? Finns det ingen chans att den kommer eller... Skulle gärna ha svar på detta! Vi har den uppfattningen att det är praktiskt att ge lokal behörighet på viss tid. Tycker inte att detta innebär sämre kvalitet än att ge behörighet för varje objekt. Detta blir bara mer byråkrati. Vansinnigt beslut, troligen låg avgift. Vill ha riksbehöriga, gratis ev. låg avgift. Inget bra beslut. Det blir problematiskt Ett steg tillbaka, gratis behörighet. Ett steg tillbaka, låg avgift. Ej verklighetsförankrat, låg avgift. Otroligt krångligt, obegripligt. Att ha riksbehöriga besiktningsmän höjer kvaliteten och statusen på OVK. Lokal behörighet gavs viss legitimitet av snabbenkät från Boverkets Per Granqvist 1994-02-07, bifogas. Jag avser redogöra för nämnden att jag upphör med denna typ av godkännande med hänvisning till Boverkets info 2007:13. Vi avser fortsättningsvis ej lämna lokala behörigheter, utan kräva att riksbehörighet föreligger. Jag är ganska ny på min befattning i kommunen. Jag kommer att driva denna fråga i nämnden för att få behålla de lokalt godkända besiktningsmännen, vilket jag tycker är mycket bra. Det bör vara gemensamma bedömningsregler för lokala OVK:are över hela landet.

Frågor och sammanställning av svar från lokalt behöriga:

(den kursiva texten är "axplock" dvs. kommentarer som bör läsas varje mening för sig)

1. Hur fungerar din behörighet idag?

- Bra
- Utmärkt

Fungerar bra idag som det är. Ingen restriktioner (ännu) från ngn kommun beträffande behörighet. För tillfället har min behörighet gått ut från årskiftet 07-08. Fick den bara för ett år i taget. Pga. det skulle till en uppgradering av vissa kurser vilket jag kan tycka är helt ok. Har lokal behörighet på två år i taget, vilket fungerar bra, kommunen har inte meddelat någon förändring av lokala behörigheterna. Kommunen beviljar för tre år i taget, vilket dom kommer att göra även fortsättningsvis, vad jag har hört. Har tidigare haft lokal behörighet. Min behörighet gick ut i mars 2008 och vid förfrågan om ny behörighet, svarade kommunen att vi beviljar inte lokala behörighet längre. Mycket bra, har lokal behörighet i tre kommuner med 2-3 års intervall.

3. Hur ställer du dig till Boverkets nya tolkning?

- Krångligt.
- Jobbigt.
- Negativt.
- Bortse ifrån!
- Feltolkning, dålig tolkning!

Tycker att Behörighetsbedömningen borde ligga lokalt hos dem som känner sina invånare bäst. Mycket frågande! Till vad nytta. Fungerar bra som det är. Tycker att det är bra med en lokal anknytning känner till lokaler och verksamhet. Kan kännas att det blir lite överkurs om alla skall ha riksbehörighet. Helt fel. En dålig tolkning. Detta kommer att fördyra OVK-besiktningarna. Feltolkning av Boverket.

3. Hur kan vi på kort sikt resp. lång sikt arbeta i frågan?

- Vet ej!
- Verka för riksbehörighet!
- FunkiS skall verka hårt för att behålla lokalt behöriga.

Verka för möjlighet att byta till riksbehörighet. Satsar på anpassad utbildning i mindre/kortare form (2-3 dagar) typ kompetenshöjande teknisk + regelverkscurs om Boverkets förslag skall följas utan justeringar. Mycket viktigt att arbeta för att få behålla dom lokalt behöriga med tids begränsning på ex. tre år.

4. Hur kan omfattningen av "viss kontroll" beskrivas?

- Område.
- Fastighet.
- Ett ventilationssystem.
- Ett OVK-uppdrag.
- En kommun

5. Övrigt?

- Förslaget inte anpassat till verkligheten.
- Svårt att få tag i OVKare!
- Ökar kostnaderna, negativt, byråkratiskt!

Mycket irriterad på förslaget. Bra att FunkiS agerar. Dålig kvalitet på lokalt behöriga. Förslaget inte praktiskt genomförbart, just själv fått 3 års förlängning. Låt behörigheten per objekt gälla i 3 till 5 år. Jag tycker att Boverket borde lägga tid och pengar på att kolla hur kommunerna sköter sina egna besiktningar. Jag vet flera kommuner som helt lagt ner OVK-besiktningar, utan gör det bara när frågan kommer upp! En viktig fördel är att kommunen har personlig kännedom om de lokala besiktningsmännen. En stor fördel med lokalt behöriga är att dom har kännedom om anläggningen som skall besiktigas. Har numera riksbehörighet K Vill inte söka riksbehörighet, har inget arbete utanför dessa kommuner och är emot certifieringsorganets krav på riksbehöriga. Tror att det är svårt för kommunen att få tag i OVKare, ex. för enklare systemen som självdrag och lägenhetsaggregat. Min lokala behörighet går ut 2009. Har ej hört om riksbehörighet fordras sedan. Inga kommentarer har erhållits från min kommun om nuvarande läge.

ETT STORT TACK!

**till medverkande i undersökningen
och styrelsen / Gunnar Nihlén**

Inomhusmiljö 2007

FunkiS ordförande Gunnar Nihlén informerar om "Luftkvalitet i klassrum" som var en av programpunkterna vid den årligt återkommande konferensen "Inomhusmiljö 2007" i Stockholm.

Den genomförs av IBC Euroforum tillsammans med VVS-tekniska föreningen. Nedan ett kort sammandrag från det som antecknats. Gunnars övriga noteringar från konferensen kommer att läggas in på medlemssidan. Vi ser fram emot 2008-års konferens!

Luftkvalitet i klassrum.

Är det partiklar eller gasformiga föroreningar som minskar barnens förmåga att utföra skolarbete?". Föredragare – David P. Wyon (Internationella Centret för Inomhusklimat och Energi, Danmarks Tekniska Universitet.) framförde följande:

Problem med klimat och luftföroreningar har funnits i alla världens skolor så även i Lund och Danmark, som nu och för 40 år sedan. På 60-talet byggdes skolorna med stora fönster vilket medförde ett stort problem med inläckande solvärme. I Tysklands skolor saknas ventilationsinstallationer helt. Ventilation sker enbart genom öppning av fönstren. Försök har gjorts för att hålla ned temperaturen. Det gjordes med splitkyla varvid stigningstakten med CO₂ blev avsevärd.

Vi test av inlärning vid skolarbete, har alternativa störningar testats, såsom luftflöde och temperaturer.

- Vid ökning av lufttemperaturen från 20 till 25°C i rummet minskade inlärningen med 17,5%.
- Ökning av luftflödet från 3l/s.p till 6,5l/s.p ökade inlärningen med 14,5%.
- Byte av filter gav ingen påvisbar effekt.
- Elektrostatiska filter fungerar bäst på små partiklar, användande av dessa påvisade ingen bevisad effekt på barnens prestation. Dock har man kommit fram till att astma i hemmiljö kan avhjälpas med luftrenare.
- Ökad ventilation minskar gasformig koncentration
- CO₂-halten rättas till genom att öppna fönstren
- Vid temperaturer under +20°C blir händerna kalla och barnen distraherades av detta förhållande.

Slutsatsen blev att det inte är partiklar som är det största problemet, utan temperatur, och i viss mån CO₂- halten.

Miljöklassning av byggnader

Det föreligger nu en slutrapport sedan april 2008 utarbetad av Mauritz Glaumann, Tove Malmqvist, Åsa Svenfelt, Per-Olof Carlson, Martin Erlandsson, Johnny Andersson, Helene Wintzell, Göran Finnveden, Torbjörn Lindholm och Tor-Göran Malmström.

Rapporten presenterar en metod för att miljöklassa byggnader med avseende på energi, inomhusmiljö och kemiska ämnen.

Rapporten som är på 156 sidor hittar du på www.boverket.se

använd sökord "miljöklassning"

Här är några småklipp för vår nisch.

Området inomhusmiljö

Inom inomhusmiljöområdet försöker man identifiera de viktigaste hälsoproblem som kan relateras till byggnadsberoende inomhusmiljöförhållanden. Fem olika aspekter föreslås:

- Ljudmiljö baserat på bedömning alternativt ljudklassning
- Luftkvalitet utifrån radonhalt, ventilation och kvävedioxid i ineluften
- Termiskt klimat och dagsljus baserat på transmissionsfaktor, solvärmefaktor och dagsljus
- Fukt baserat på fuktproblem
- Vatten utifrån risk för förekomst av legionella baserat på tappvarmvattentemperatur

Luftkvalitet

Bakgrund

Inomhusluftens kvalitet beror på halten av luftburna föroreningar. Denna bestäms av tillförsel av föroreningar samt av luftväxlingen. Ventilationens uppgift är att föra bort förorenad luft och att tillföra "ren" luft till vistelsezonen, helst till människornas andningszon. Avgörande för luftkvaliteten är naturligtvis hur tillförseln av föroreningar kan begränsas. Tillförseln sker på tre olika sätt:

- Tillförsel av förorenad uteluft
- Alstring pga. verksamheten inomhus
- Alstring pga. Byggnadsmaterial

Transport in i huset av förorenad uteluft kan ske genom läckning, via ventilationssystemet samt via fönstervädring mm. Föroreningarna kan vara gaser och partiklar från trafik eller förbränningsanläggningar, radon från marken, gaser från fyllnadsmassor och förorenad mark, flyktiga organiska ämnen (VOC), biologiska "föroreningar" som mögelsporer och bakterier samt stoftpartiklar. Faktorer som kan minska denna föroreningstransport är:

- husets placering
- husets täthet
- placering av luftintag
- val av ventilationssystem, t.ex. ger FT-ventilation (från- och tilluftsventilation) ökade möjligheter att skydda inomhusmiljön genom användning av filter för tilluften.
- utformningen och underhållet av ventilationskanaler, luftbehandling och filtrering.

Hur verksamheten i byggnaden påverkar luftkvaliteten går naturligtvis inte att avgöra i förväg. Självklart bör renaste möjliga processer, apparater mm väljas, men detta påverkas inte av byggnaden. Däremot kan t.ex. rumsindelning, utformning av ventilationssystemet mm påverka spridningen av föroreningar och hur effektivt de kan transporteras bort av ventilationen. En flexibel byggnad är en stor fördel från denna synpunkt eftersom den kan förändras då verksamheten ändras.

En viktig faktor i detta sammanhang är städningen. Är byggnaden lättstädad, ytorna lättåtkomliga och lätta att göra rena är detta en stor fördel. Exempel på källor till föroreningar är förbränning med öppen låga (öppen spis, kaminer, gasspisar mm), kemikalier (t.ex. rengöringsmedel, hygienprodukter, sprayer mm), toaletter, badrum, krukväxter, matlagning, tvätt etc. (fukt), apparater (datorer, kopiatorer, TV mm) och damm (även finfördelat från dammsugare, centraldammsugare är därför en fördel).

Även byggnaden i sig avger föroreningar. Mest kända är radon från "blåbetong" och formaldehyd från spånplattor. I europeiska förslag till standarder för fastställande av luftflöden för ventilation adderas flöden pga. personbelastning och pga. rummets storlek (för att spåda ut emissionerna från byggmaterial). Kan man visa att endast lågemitterande material använts kan det senare flödeskravet reduceras till hälften jämfört med om detta inte går att visa.

Föroreningar kan också komma från byggnadens installationer. Filter i ventilationsanläggningar utgör t.ex. lukt-källor om de inte byts/rengörs i tid. Luftkvaliteten är således beroende av emissionernas storlek, ventilationsluftflöde och kvaliteten hos ersättningsluft/tilluft (obs uteluftens kvalitet!) samt ventilationseffektivitet och luftutbyteseffektivitet i de olika rummen. Ingen av dessa storheter är konstant.

FunkiS-frågor BBR12

Inför årets konferens i Göteborg fanns det med en programpunkt med frågor på texter inom avsnitt 2:5, 6 och 9 i BBR12.

Elva frågor, som FunkiS upprättat, hade i förväg sänts till Boverket. Vid konferensen redogjorde Boverkets deltagare för de svar som man, trots kort varsel, utarbetat. Tyvärr medgav ej konferenstiden att alla frågor/svar togs upp.

Denna redovisning presenterar därför hela materialet. Det är vår förhoppning att Boverket kan återkomma med förtydligande av vissa av svaren.

1.

2:5 Drift- och skötselinstruktioner m.m.

?????

2:51 Allmänt

Allmänt råd

Innan byggnader eller delar av dem tas i bruk bör det finnas skriftliga instruktioner för hur och när idrifttagande och provning samt skötsel och underhåll skall utföras. Detta för att de krav på byggnader och deras installationer som följer av dessa föreskrifter och av huvudförfattningarna skall uppfyllas under brukstiden. Dokumentation skall anpassas till byggnadens användning samt till installationernas omfattning och utformning.

Med idrifttagande avses det skede och de aktiviteter som syftar till att slutföra och samköra byggnader och deras installationer till en fullt färdig och fungerande enhet. Samordnade funktionsprov som verifierar att installationerna uppfyller alla tillämpliga krav bör göras.

Krav på brandskyddsdokumentation finns i avsnitt 5:12.

En plan för periodiskt underhåll bör omfatta 30 år.

Regler om underhåll av tekniska anordningar finns hos Arbetsmiljöverket.

Ytterligare bestämmelser om underhåll och dokumentation för vissa installationer finns i Boverkets föreskrifter och allmänna råd om hissar och vissa andra motordrivna anordningar (BFS 1994:25). (BFS 2006:12)

FunkiS frågor:

Det saknas föreskrift under 2.5. om att dokumentet skall finnas. Vid OVK blir det alltid en anmärkning om instruktioner och skötselanvisningar saknas. Varför förenklar man inte för byggherren genom att hänvisa till SFS 1991:1273 5§ under 2.5? Det blir ju ändå detta som gäller. Och varför hänvisar man inte i rådtexten till AFS2000:42 när det gäller drift- och underhållsinstruktioner för arbetslokalernas ventilationssystem?

Boverkets svar:

En hänvisning till OVK-förordningen införs under avsnitt 2:51 i kommande ändring av Boverkets Byggregler:

"Krav på att instruktioner och skötselanvisningar för ventilationssystem finns lätt tillgängliga framgår av förordningen (1991:1273) om funktionskontroll av ventilationssystem".

2.

6:21⁵⁵ Allmänt

Byggnader och deras installationer skall utformas så att de kan ge förutsättningar för en god luftkvalitet i rum där människor vistas mer än tillfälligt. Kraven på inneluftens kvalitet skall bestämmas utifrån rummets avsedda användning. Luftens får inte innehålla föroreningar i en koncentration som medför negativa hälsoeffekter eller besvärande lukt. (BFS 2006:12)

Allmänt råd

Regler om luftkvalitet och ventilation ges även ut av Arbetsmiljöverket och Socialstyrelsen.

Vid projektering är det viktigt att ta hänsyn till hur nedsmutsningen av luften varierar över tid och i byggnaden. **Nedsmutsning som kan förväntas vara lokal och tillfällig tas lämpligen omhand med punktutsugning, t.ex. köks- och badrumsventilation med forceringsmöjlighet.** Material som inte avger stora mängder föroreningar eller emissioner bör väljas i första hand för att undvika ökat behov av luftväxling. (BFS 2006:12)

FunkiS fråga:

I rådtexten anges forcering för frånluften. Vilka råd kan ges för att säkra att det blir uteluft som tillförs eller hur överluftströmningen skall fungera vid forceringsläget?

Boverkets svar:

När forcerat flöde används så får utförande säkerställa att ventilationen i övrigt fungerar som avsett, dvs. att uteluft kommer in och luftförling i övrigt fungerar.

3.

6:211 Tillämpningsområde

Dessa regler gäller för **samtliga rum** eller avskiljbara delar av rum där människor vistas mer än tillfälligt. (BFS 2006:12)

FunkiS fråga:

Innebär detta att föreskriften på 0,35 l/s,m² gäller för alla rum enskilt och för bostaden som helhet?

Boverkets svar:

Gäller för bostaden som helhet. OBS! Vilka flöden som gäller i den aktuella bostaden/lokalen avgörs under projektering utifrån alla funktionskrav (även fukt, radon m.m. tas hänsyn till)

4.

6:24 Mikroorganismer

Byggnader och deras installationer skall utformas så att mikroorganismer inte kan påverka inomhusluften i sådan omfattning att olägenhet för människors hälsa eller besvärande lukt uppstår.

Installationer för kylning och fuktning av ventilationsluften skall utformas och placeras **så att inte skadliga mängder mikroorganismer kan avges till ventilationsluften eller till omgivningen.**

Åtgärder mot tillväxt av mikroorganismer får inte i sig ge negativa hälsoeffekter. (BFS 2006:12)

Allmänt råd

Högsta tillåtna fukttillstånd i byggnadsdelar finns angivna i avsnitt 6:52.

I installationer för kylning eller fuktning av luft med direktkontakt mellan vatten och luft bör hänsyn tas till risken för spridning av legionellabakterier. Se även avsnitt 6:62 och 6:63.

Vatten för befuktning eller kylning bör inte avge skadliga, irriterande eller luktande ämnen till inneluften. (BFS 2006:12)

FunkiS fråga:

Varför tar man inte upp luftfilter, utformningen av filterbankar, bytersintervaller, rengöringsmetodik i samband med filterbytet?

Boverkets svar:

Det avgör byggherren som ska uppfylla ställda krav. Lämpligt att detta finns med i instruktioner och skötselanvisningar.

5.

6:22 Egenskaper hos luft som tillförs rum

Byggnader skall utformas och deras installationer skall utformas och placeras så att **halten av föroreningar i tilluften** inte är högre än gällande gränsvärden för uteluft. (BFS 2006:12)

Allmänt råd

Gränsvärden för vissa föroreningar i utomhusluft finns i förordningen (2001:527) om miljö kvalitetsnormer för uteluft.

Kvaliteten på luften som tillförs byggnaden bör säkerställas genom lämplig intagsplacering, tilluftsrening eller dylikt. Uteluftsintagen bör placeras så att påverkan från avgaser och andra föroreningskällor minimeras. Rekommendationer om placering av uteluftsintag finns i Svenska Inneklimatinstitutets riktlinjer R1 – Klassindelade inneklimatsystem. (BFS 2006:12)

FunkiS fråga:

Varför tar man inte upp besvärande lukt? Miljö kvalitetsnormen innehåller inget om lukter. Matos, "industrilukter", sur tång, etc

Boverkets svar:

Finns delvis i 6:21: "Luften får inte innehålla föroreningar i en koncentration som medför negativa hälsoeffekter eller besvärande lukt".

6.

6:25 Ventilation

Ventilationssystem skall utformas så att **erforderligt uteluftsflöde** kan tillföras byggnaden. De skall också kunna föra bort hälsofarliga ämnen, fukt, besvärande lukt, utsöndringsprodukter från personer och byggmaterial samt föroreningar från verksamheter i byggnaden. (BFS 2006:12)

Allmänt råd

Vid projektering av byggnaders ventilationsflöden bör hänsyn tas till påverkan av personbelastning, verksamhet, fuktillskott, materialemissioner samt emissioner från mark och vatten.

Svensk Byggtjänsts handbok Fukthandboken avsnitt 51 tar upp fuktbelastning.

Regler om effektiv elanvändning finns i avsnitt 9:6.

Regler om skydd mot brandspridning via luftbehandlingsinstallationer finns i avsnitt 5:65. (BFS 2006:12)

9:2 Bostäder

Bostäder skall vara utformade så att byggnadens specifika energianvändning **högst uppgår till 110 kWh per m² golvarea** (A_{temp}) och år i klimatzon söder och 130 kWh per m² golvarea (A_{temp}) och år i klimatzon norr.

För en- och tvåbostadshus med direktverkande elvärme som huvudsaklig uppvärmningskälla får byggnadens specifika energianvändning högst uppgå till 75 kWh per m² golvarea (A_{temp}) och år i klimatzon söder och 95 kWh per m² golvarea (A_{temp}) och år i klimatzon norr. (BFS 2006:12)

Allmänt råd

I byggnadens specifika energianvändning ingår inte hushållsel. (BFS 2006:12)

FunkiS fråga:

Vid nybyggnation och lång tid därefter har man emissioner från material, ytskikt, inredning, uttorkning, nya möbler etc. som måste reduceras så att besvär elimineras. Luftväxling och driftstider måste ökas utöver vad som senare behövs. Detta innebär också att energianvändningen ökar under det första driftsåret. Varför har man inte under 9:2 uppmärksammat detta och gett en "1:a års dispens" eller något likande?

Boverkets svar:

Detta har uppmärksamrats i råden till 9:2 och 9:4 (sid.174 respektive 176): "Byggnadens energianvändning bör mätas under en sammanhängande 12-månadersperiod, avslutad senast 24 månader efter det att byggnaden tagits i bruk." 110 kravet gäller!

7.

6:251 Ventilationsflöde

Ventilationssystem skall utformas för **ett lägsta uteluftsflöde** motsvarande 0,35 l/s per m² golvarea. Rum skall kunna ha kontinuerlig luftväxling när de används. I bostadshus där ventilationen kan styras separat för varje bostad, får ventilationssystemet utformas med närvaro- och behovsstyrning av ventilationen. Dock får uteluftsflödet inte bli lägre än 0,10 l/s per m² golvarea då ingen vistas i bostaden och 0,35 l/s per m² golvarea då någon vistas där. (BFS 2006:12)

Allmänt råd

Kraven avseende ventilationsflöde bör verifieras genom beräkning och mätning.

Vid projektering av uteluftsflöden bör hänsyn tas till att flödet kan komma att minska på grund av smuts i ventilationskanaler, ändring av tryckfall över filter m.m.

Boverkets handbok Självdragsventilation, kan tjäna som vägledning. (BFS 2006:12)

FunkiS frågor:

Varför har tabellen med frånluftsflöde som fanns i BBR10 tagits bort?

Vilka råd finns för kontroll av uteluftsflöde? Det är praktiskt sett mycket svårt att kontrollera uteluftsflödet i bostäder. Mätmetodik är inte utvecklad.

Boverkets svar:

De rekommenderade till- och frånluftsflödena var inte lämpliga för t.ex. studentlägenheter men tolkades som absoluta krav. Det räcker inte med dessa värden i vissa andra fall. Detta framgår av konsekvensbeskrivningen. Uteluftsflödena läggs fast vid projekteringen och det är dessa som gäller.

8.

6:2522 Luftförling i rum

Ventilationssystemet skall utformas så att **hela vistelsezonen ventileras** vid avsedda luftflöden. (BFS 2006:12)

Allmänt råd

Föreskriftens krav kan anses uppfyllt om

- det lokala ventilationsindexet är minst 90 % vid användande av Nordtestmetod NT VVS 114 eller
- luftutbyteseffektiviteten är minst 40 % vid användande av Nordtestmetod NT VVS 047. (BFS 2006:12)

FunkiS frågor:

Skall kontroll av detta ske vid OVK? I så fall förordas OVK-avsevärt. Hur är det tänkt att föreskriften skall kontrolleras vid nybyggnation och ändringar?

Boverkets svar:

Här har vi en rekommendation som kan vara lämplig att tillämpa i samband med entreprenad/slutbesiktning. För OVK finns det en hänvisning om mätmetoder i "Regelsamling för OVK" (Läsanvisningar, sid.17).

9.

6:253 Vädring

Rum eller avskiljbara delar av rum i bostäder avsedda för daglig samvaro, matlagning, sömn och vila samt rum för personhygien, **skall ha möjlighet till forcerad ventilation eller vädring**. Vädring skall kunna ske genom ett öppningsbart fönster eller vädringslucka. Dessa skall kunna öppnas mot det fria eller mot en enskild inglasad balkong eller uteplats, som har öppningsbart fönster eller vädringslucka mot det fria.

I bostäder avsedda för endast en studerande skall avskiljbar del av rum för matlagning minst ha indirekt tillgång till öppningsbart fönster eller vädringslucka. (BFS 2006:12)

FunkiS frågor:

Hur löser vi detta vid mörka badrum? Hur mycket forcering behövs? Innebär det också att uteluften (ersättningsluften) måste ha forceringsmöjlighet?

Boverkets svar:

Lösning är via möjlighet till forcering i mörka badrum med hänsyn till att övriga krav också uppfylls..

10.

6:254 Installationer

Ventilationsinstallationer skall vara placerade och utformade så att de är åtkomliga för underhåll och rensning. Huvud- och samlingskanaler skall ha **fasta mätuttag för flödesmätning**. (BFS 2006:12)

FunkiS frågor:

Kan man anse att ett borrarat hål med plugg och enkel skylt som anges "mätuttag" uppfyller föreskriften?

Boverkets svar: Ja.

11.

6:4 Termiskt klimat

6:41⁵⁷ Allmänt

Byggnader skall utformas så att **tillfredsställande termiskt klimat** kan erhållas. (BFS 2006:12)

6:42 Termisk komfort

Byggnader och deras installationer skall utformas, så att **termisk komfort som är anpassad till utrymmenas avsedda användning kan erhållas vid normala driftsförhållanden**. (BFS 2006:12)

Allmänt råd

Byggnader bör vid DVUT utformas så att

- den lägsta riktade operativa temperaturen i vistelsezonen beräknas bli 18 °C i bostads- och arbetsrum och 20 °C i hygienrum och vårdlokaler samt i rum för barn i förskolor och för äldre i servicehus och dylikt,
- den riktade operativa temperaturens differenser vid olika punkter i rummets vistelsezon beräknas bli högst 5K och
- ytttemperaturen på golvet under vistelsezonen beräknas bli lägst 16 °C (i hygienrum lägst 18 °C och i lokaler avsedda för barn lägst 20 °C) och högst 26 °C.

Dessutom bör lufthastigheten i ett rums vistelsezon inte beräknas överstiga 0,15 m/s under uppvärmningssäsongen och lufthastigheten i vistelsezonen från ventilationssystemet inte överstiga 0,25 m/s under övrig tid på året. (BFS 2006:12)

FunkiS frågor:

Vid OVK konstateras det ofta att uteluftsintag är stängda. Om man frågar varför så blir svaret: "Vi stänger därför att det drar!" (Ibland också därför att det bullrar utomhus...) Uteluftsintagens utformning och placering är och förblir en nyckelfråga. Varför kan man inte föreskriva i klartext att "uteluft skall tillföras dragfritt"? Varför kunde inte föreskriften i BBR10 under 6:244 vara kvar och förstärkas så att utvecklingen mot dragfria uteluftsdon fått en kick år rätt håll?

Är det OK om vi vid OVK anmärker på draget och anger att funktionen inte är tillfredsställande?

Vad menar man med "beräknas överstiga"?

Vad menar man med "normala driftsförhållanden"?

Boverkets svar:

Normala driftförhållanden är just normala driftsförhållanden. Exempel på onormala driftförhållanden kan vara extrem väderlek, party hemma!, driftsstörningar etc. Hela rådet bygger på beräknade värden.

Konferens 2008

Den 24-25 april var det åter dags för årets stora FunkiS-arrangemang. Efter åtta år var vi äntligen tillbaka i Göteborg.

Som vanligt blev det många deltagare vilket är hedrande. Programmet startade med årsmötet och blandas med kulturella inslag bl.a porterinformation.

Årsmötet började kl 11 med ca 70 st deltagare. Till mötesordförande och mötessekreterare valdes "sittande", dvs Gunnar Nihlén respektive Bengt Andersson. Som vanligt hjälpte Johnny Rosendahl med ppt-stödet. Stadgeenlig dagordning följdes.

Hotel Novotel vid Göta älv

Bengt Andersson, Johnny Rosendahl och Gunnar Nihlén höll i trådarna.

Valberedningens förslag föredrogs av Olle S Nevenius. Omval skedde av Erik Kylefalk, Bengt Andersson och Bengt Nässelblad. Nyval skedde av Sten-Håkan Andersson från Skövde och Kennet Eriksson från Örebro. Beslut togs om att höja årsavgiftens servicedel med 160 kr. dvs total årsavgift för 2009 blir 1250 kr.

Sten-Håkan Andersson & Kennet Eriksson hälsas välkomna i styrelsen.

Alla i valberedning dvs. Olle Nevenius, Kurt Ingeberg, Sven-Åke Ahlström och Folke Bäck blev omvalda som valberedning på ytterligare ett år.

Olle S Nevenius, valberedningen

Avgående styrelseledamöter Jan Borglund från Hässelby, Gösta Jacobsson från Halmstad och Bengt Carlsson från Göteborg avtackades av ordförande Gunnar Nihlén med gåvor för förtjänstfullt arbete. Jan är hedersmedlem i egenskap av tidigare ordförande. Efter mötets avslutande samlades den nya styrelsen för fotografering och därefter ett kort första styrelsemöte. En ojusterad utgåva av årsmötesprotokollet finns på medlemsidan under www.funkis.se.

Gunnar tackar Jan Borglund

Gunnar tackar Gösta Jacobsson

Gunnar tackar Bengt Carlsson

FunkiS konferens 24-25 april 2008 på Hotel Novotel i Göteborg

Den gamla hotellbyggnaden som tidigare var Carnegies porterbryggeri var fint renoverad och fungerade utmärkt för denna typ av konferensarrangemang. Tack till Cissi och Malou på Novotel för fint bemötande god service.

På tredje våningen höll FunkiS till

Bengt Carlsson, Göteborgsavdelningens värd för arrangemanget, såg till att allt fungerade med utställare, båtfärden med m/s Poseidon, porterprovning etc. I sitt välkomstanförande informeras vi på klingande göteborgska om den Carneigiska kulturplatsen för konferensen, om ostindiska kompaniet där t.o.m. Carl von Linné förvärvades till styrelsen tillsammans med Sahlgren, Chalmers m.fl. Och så fick vi en Göteborgshistoria om "Aktieköp och Posten". Heder och Tack, Bengt!

Bengt Carlsson

Bengt Andersson

Bengt Andersson, FunkiS föreläste på torsdagen om "Vägledning OVK" och de tre huvuddelarna om byggnadsägaren, besiktningsmannen och den kommunala handläggaren.

Det nya dokument på 72 sidor har framtagits med syftet att ge branschspecifika råd som kompletterar regelverkets föreskrifter och råd för OVK-arbetet. Vägledning OVK delades ut till alla närvarande.

Johnny Rosendahl & Thomas Torpsten

Efter FunkiS egna programpunkt om Vägledning OVK var det fika och tid att bekanta sig med de fem utställarna. Var och en av utställarna höll även ett föredrag på tio minuter för att belysa sitt viktigaste budskap.

Håkan Ingesson & Johan Hallberg

X-VENT är mästaren på decentraliserad ventilation. Filsofin är bygger på flexibla energibesparande lösningar, enkelt och snabbt montage. Det krävs inga ventilationskanaler. Utluft och avluft går direkt genom yttervägg. Varje rum har sin egen styrning enligt att veckoschema, alternativ styrning via närvaro- eller CO2-/temperaturgivare eller signal från HDC. En revolutionerande nyhet är kylmodulen som ger kyla och värmeåtervinning i samma enhet. www.x-vent.se

Peter Winberg - REGIN (t.v.)

Regin är idag inte bara termostater, rökdäckare, rökampuller och länkar till spjäll. Nu är det ett högkvalificerat styr- och reglerföretag, en komplett leverantör av system för fastighetsautomation där bland annat Osby armatur och Exomatic ingår i gruppen. Regins Ready-Steady-Go koncept ger driftklara produkter, enkla att installera och att serva. Reglercentralen Corrigo är klar att integreras i ett nät-

verk tillsammans med SCADA, PC, operatörspaneler, Exoflexmoduler och analoga/digitala I/O.

Göran Axelsson & Thomas Samuelsson

IUC – Installatörernas utbildningscentrum för teknik och ledarskap ägs av VVS Företagen, Svensk Ventilation, Kylentreprenörerna och SVEP.

Inom området luftbehandling finns utbildning för Ventilationsteknik i teori och praktik, Anbudskalkylering luftbehandling, Mätning av luftflöden, Praktisk injustering av luftflöden, Kunskapskomplettering inför OVK-ansökan, Bygglagstiftning - OVK.

Christer Sjöling & Elisabet Sandin - IUC

IUC genomför också företagsanpassade kurser. R1:an, Brand och Ventilation är integrerat i rekryteringsutbildningarna. KY-utbildning till Installationsingenjör, 100 p finns i Katrineholm, Stockholm, Malmö.

Elisabet Sandin och Michael Masreliez

Fläkt Woods visade ett helproffsigt ljud- och bildspel. Där gick det inte att blunda för inneklimatet. Företaget har produkter för alla applikationer, don för alla behov, utbildning och är vinnare av stora klimatpriset! Kolla gärna Sting med centriflow. Hur är ditt inomhusklimat? I montern kunde alla som ville få Fläkt Woods tryckta handbok om inneklimatsystem.

Erik Andersson & Magnus Blom

Stig Hagberg, SWEMA

Swema är fullsortimentsleverantör för att mäta rätt. Mätinstrument för luft finns för Difftryck, Lufthastighet, Fukt, Temperatur, Specialgivare. Värmekameror är något som alla önskar sig nu i energideklarationstider, liksom täthetsprovare för såväl kanaler som hus

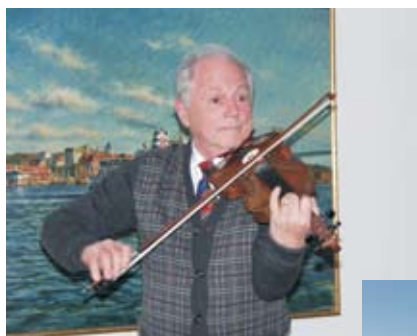
5 utställare, 9 gubbar, 15 flaskor porter - Hur delar man på detta?

Årets kulturella inslag blev en porter-information. Porter är ett mörkt öl av engelskt ursprung. Till skillnad från ljus öl är en del av malten hårt rostad, därav den mörka färgen. En porter kommer till sin rätt då den är 12-14 grader och avnjuts gärna med en mörk chokladbit.

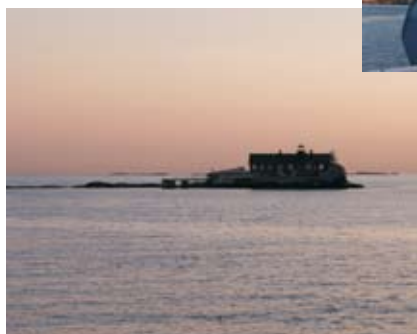

Skål!

Konferensdagen avslutades med att M/S Poseidon tog oss med på en kvällskryssning i Göteborgs södra skärgård. Ombord serverades bl.a. färskas räkor, musslor och havskräftor vilka kunde avnjutas med öl, vin eller vatten. Från soldäck kunde man njuta av solnedgången som var helt fantastiskt. Båtturen var chartrad för ändamålet och blev mycket uppskattat.

Lennart Lyngå, musikanter besiktningsman, "en pärla" bland våra medlemmar.

Vinga fyr i Göteborgs södra skärgård

Otto Lundell var vår porter-guide

Certifiering av porter? Herrar från Sitac.

Vädret var med oss...

M/S Poseidon

Kerstin Wennerstrand, från miljödep., tog upp ventilationssystemets betydelse för Fukt, Mögel, Radon, Minskad koncentration av partiklar och emissioner. För att få god inomhusluft får inte byggnader och deras egenskaper påverka hälsan negativt. Därför ska det säkerställas att vi har en dokumenterat fungerande ventilation (2015) att vi (2010) har radonhalt lägre än 200 Bq/m³ luft i skolor och förskolor och motsv. värde för bostäder (2020).

Fungerar OVK som avsett? Det är många parametrar som skall beaktas.

- Är aggregaten tillgängliga?
 - Går det att enkelt byta filter? Hur vet man när det är dags?
 - Finns drift- och skötselinstruktioner?
 - Hur fungerar självdragssystemen?
 - Intyget godkänt/underkänt?
 - Energiåtgärder?
 - Mottagare av OVK-protokoll?
 - Certifieringssystemet?
 - Ventilationssystem och buller?
 - OVK, energieffektivisering, buller
- På gång i regeringen finns bl.a. många propositioner Miljömål och delmål
- Klimat (klimatberedningen)
 - Infrastruktur
 - Havsmiljö
 - Plan- och bygglagstiftningen
 - Miljöprocessutredning.

Observera speciellt att man strävar efter "Regelförenkling" med syftet att minska administrationskostnader med 25 %.

Kerstin Wennerstrand, Miljödepartementet

Nikolaj Tolstoy, Enhetschef Bygg & Förvaltning på Boverket informerade om regeringsuppdraget "Bättre inomhusmiljö". Underrubrikerna var: Syfte med OVK, Miljömålsuppföljning, 'Hållas i stand', Undantagsförsöket, Befintliga register hos kommunerna, Regeringsuppdraget om Byggnaders tekniska egenskaper. Skolundersökningens resultat, Troliga förslag Här är några av informationspunkterna:

Vi påminnes om att **syftet med OVK** främst är att säkerställa ett tillfredsställande inomhusklimat i byggnader. Byggnadsverk ska underhållas så att egenskaper i huvudsak bevaras. Anordningar ska hållas i stand. Det innebär bla att ventilationssystemens funktion ska bibehållas för att fungera tillfredsställande. För detta krävs kontinuerlig översyn, dvs. regelbunden skötsel och justering.

Nikolaj Tolstoy, Boverket

Utvärdering av **Undantagsförsöket 2000-2005** var visat på bra funktion i 80% av fallen men otillräckligt med ledningssystem 9001. (ventilationssystem kunde misskötas ändå) De som hade fungerande ventilation som var OVK-besiktigat och utan anmärkningar hade större förutsättningar att bibehålla en god funktion. Det behövs flera goda system för att kontrollera, ta hand om felanmälningar och föreslå förbättringar finns på marknaden och användes: P-märkning, Miljöstatus mfl.

Boverket har gjort en **förfrågan 2006 till kommunerna** om deras OVK-register. Av 290 kommuner svarade 160 st. 132 st hade någon typ av register. Ca 60 st hade mer avancerat register kopplat till diariet mm

Wanda Rydholm, Boverket

Boverkets troliga förslag i regeringsuppdraget "Bättre inomhusmiljö"

- Alternativ med ackrediterade kontrollorgan för ventilationsskötsel och kontroll – ägare och förvaltare av byggnader eller företag som har drift och skötsel av ventilationssystem
- Register som är kommunernas ansvar men som är likadana och kopplade till Boverkets register för energideklarationer. Kontroller registreras årligen av ackrediterade resp. certifierade vid OVK-kontroll/alt via kommunen för de kommuner som så vill. Kommunerna har registret för tillsyn och för att veta vilka som är ackrediterade och vilka som använder normala OVK-systemet.

Boverkets förslag under arbete om att ändra i föreskriften ÖVR

- Se över intervallerna för återkommande besiktning
- Se över kraven till certifierad funktionskontrollant så att lokala behöriga kan ansöka om riksbehörighet
- Gå ner till 2 st behörighetsklasser

Boverkets problem under arbetet

- Kopplingen mellan Plan och Bygglag, Byggnadsverkslag, Miljöbalk och Arbetsmiljölagen är ett ännu olöst problem
- Kvalitetscertifiering med avseende på ledningssystem (9001) inklusive ventilation är hittills en önskedröm

Wanda Rydholm från Boverket informerade om den rykande färsk "Regelsamling OVK 2008" som har getts samma upplägg som Boverkets byggregler (BBR) med läsanvisningar till lag, förordning och föreskrifter. I de nya allmänna råden har AR 2007:1 inarbetats. Allmänna råd och kommentarstext finns nu för kompetenskrav på icke certifierade funktionskontrollanter, funktionskontrollens omfattning, om "okulär kontroll" i första hand, upprättande av protokoll och intyg samt om hur arbetsmiljölagen och miljöbalken skall beaktas.

Wanda Rydholm och Nikolaj Tolstoy gick tillsammans igenom svaren på FunkiS-frågorna avseende avsnitten 2.5, 6 och 9 BBR12. Dessa redovisas i sin helhet på sidorna 10-14.

Gunnar Nihlén, FunkiS ordförande

Gunnar Nihlén, ordförande i FunkiS informerade om FunkiS syn på den högaktuella frågan om lokala OVK-behörigheter. En sammanställning finns på sidorna 6-7.

Tack till alla deltagare, utställare och föreläsare för att ni var med på FunkiS-konferensen i Göteborg den 24-25 april. Speciellt tack till vår värd Bengt Carlsson som berättade så intressant om Göteborgs historia.

OVK-alternativ utreds

Boverket har bland annat, under rubriken "Bättre inomhusmiljö", fått i uppdrag från miljödepartementet att redovisa hur ett system för kvalitetssäkring kan utformas som är ett likvärdigt alternativ till den obligatoriska funktionskontrollen av ventilationssystem enligt förordningen (1991:1273) om funktionskontroll av ventilationssystem.

Syftet är att ta tillvara alla möjligheter till att få fungerande ventilation i byggnader.
Uppdraget beräknas kunna redovisas.

OVK-systemet

Systemets största fördel är att det är väl etablerat. Vi har ju hållit på i 15 år. Rutinerna kommer nu dessutom att stärkas ytterligare genom "Regelsamling OVK" och FunkiS "Vägledning OVK". Nackdelar finns dock, såsom:

- Tillsynsmyndighetens begränsade OVK-resurser
- Ingen kontroll av vad som händer under OVK-intervallen.
- Brister i byggnadsägarens insikt om andra ventilationskrav som finns i miljöbalk och arbetsmiljölagen.
- Ingen helhetsuppsikt "OVK". (Det 10 år sedan Boverkets rapport "Obligatorisk ventilationskontroll".)

Referensgruppsarbete

FunkiS har inbjudits att delta i Boverkets referensgrupp "Bättre inomhusmiljö" tillsammans med representanter för Arbetsmiljöverket, Fastighetsägarna, Kommuner, SABO och Swedac.

Vid gruppmötet den 14 april redogjorde FunkiS för ett internutrett förslag, tänkt för vidare diskussion, som benämndes "AVK – ackrediterad ventilationskontroll"

FunkiS förslag om AVK

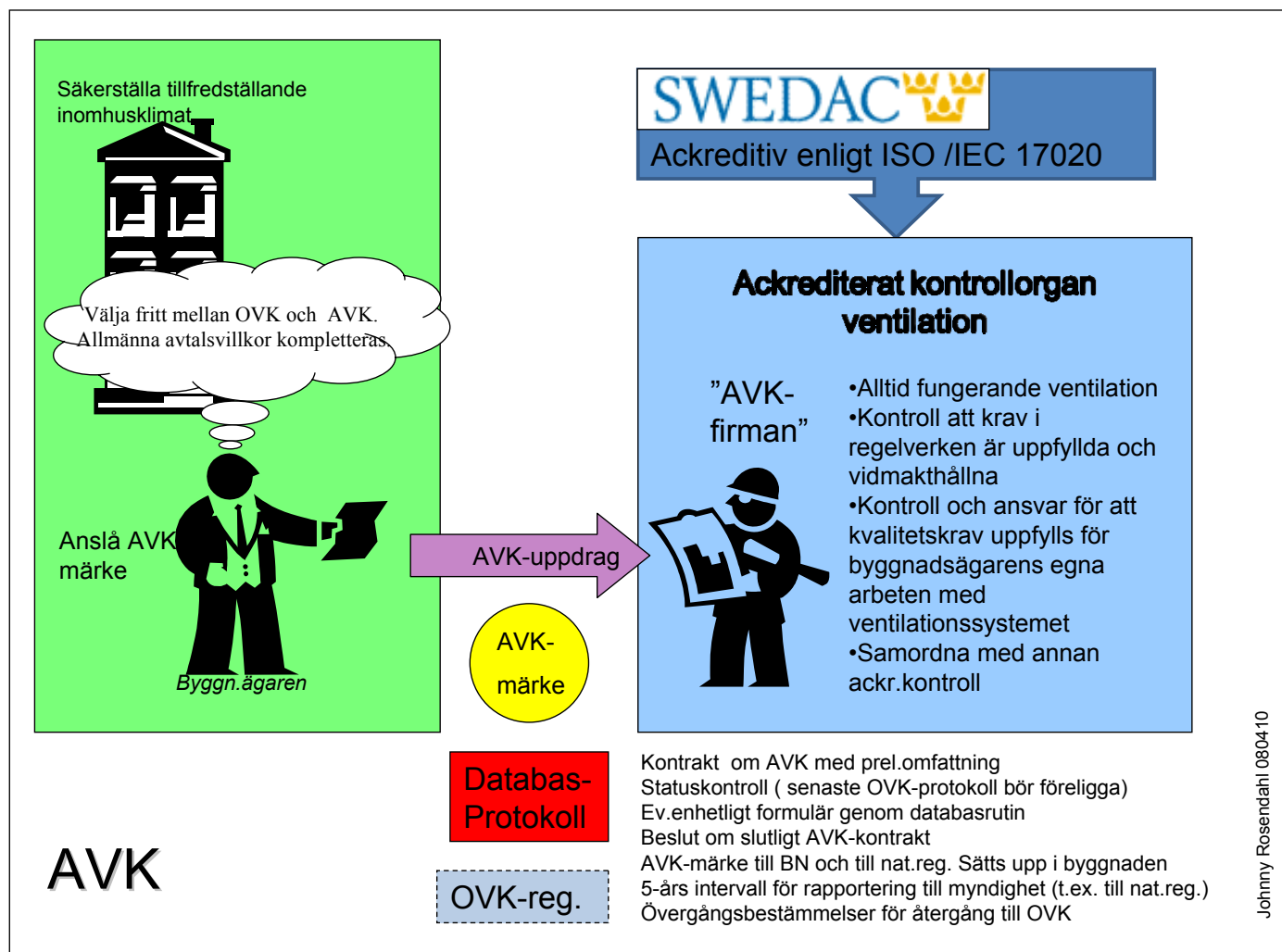
Syfte

Detta förslags syfte är att skapa idéer om hur man kan tillvarata möjligheten att ständigt få fungerande ventilation i byggnader. Byggnadsägaren skall fritt kunna välja att mellan OVK och AVK. Byggnadsägaren belastas inte med några kostnader för att implementera AVK. Tillsynsmyndigheternas arbete förenklas och avlastas.

Möjligheter för nya AVK-företag öppnas parallellt med det OVK-system som vi har. Genom kvalitetssäkring höjs statusen för ventilationsbranschen. Samordningen med energideklaration förenklas och energieffektiva åtgärder kan vidmakthållas och ständigt förbättras. Möjligheter till specialiserad (nischad) AVK ökar konkurrenskraften

Allmänt

De flesta byggnadsägare har någon form av system för egenkontroll eller tillsyn/förebyggande underhåll av byggnader och installationer. Det finns många varianter alltifrån

datoriserade styr- och övervakningssystem som direkt är länkade till arbetsordersystem för egen specialutbildad personal till en enkel kontrollrunda som bara görs när avhjälpande av fel har påkallats.

Vid traditionell OVK upptäcks ventilationssystemens brister och fel som blir protokollsanmärkningar som måste åtgärdas. Det har skett omDispositionering eller ändrad användning av lokaler. System har "moderniserats" på ett felaktigt sätt som beror på kunskapsbrister i ventilationsteknik. Begripliga nyttjandeinstruktioner saknas. Otillräcklig luftväxling, drag, fläktbuller, dålig samfunktion med värmesystem, matos, rökluft, smutsiga ventilationsdon, systemdelar med risk för mikrobiell tillväxt, energislöseri, etc. – listan kan göras lång.

Det är också tråkigt att konstatera att många av felen har funnits under lång tid. "Driftspersonalen" har inte hunnit med, har inte instrument eller mätkunskaper, känner inte till regelverkskrav, saknar överblick av sina system, har svårt att läsa och förstå DU-instruktioner. Driftspersonalen tillhör en lågstatusgrupp och vidareutbildning är ofta eftersatt.

Ofta saknas också arbetsrutiner och hänsynstagande mellan "förvaltning" och "drift". Det är olika kostnadsställe och lönsamhetskrav. Förbättringar och felavhjälpande i ventilationssystemen genomförs ofta med större respekt när det är en utomstående besiktningsman som påtalar detta än om begäran kommer från den egna driftsavdelningen.

Byggnadsägarens ansvar

För att säkerställa ett tillfredsställande inomhusklimat och ständigt fungerande ventilation skall byggnadsägaren, som alternativ till OVK, se till att AVK utförs av ett ackrediterat kontrollorgan för ventilation.

Ackreditering för ventilationskontroll

Verksamheter och företag som skall utföra AVK ackrediteras av Swedac enligt ISO/IEC 17020.

Förslag till genomförande

Byggnadsägare beställer AVK i enlighet med sitt eget upphandlingsförfarande. Ett kontrakt för AVK upprättas som bland annat innehåller avtalsperioder, förlängnings- och uppsägningsbestämmelser.

I kontraktet anges också om byggnadsägaren själv önskar utföra delar av ventilationskontrollen, hur detta skall utföras och egenkontrolleras.

AVK-företaget gör en efterkontroll av byggnadsägarens arbete i enlighet med sin kvalitetsmanual och svarar därmed för ventilationskontrollen som helhet. Första genomgång görs bland annat på basis av aktuellt OVK-protokoll.

AVK-märke

Detta är ett kvalitetsmärke som skall anslås väl synligt i byggnaden av byggnadsägaren. Det anger att byggnaden har fungerande ventilationssystem enligt avtal med angivet ackrediterat kontrollföretag.

Kommunens tillsyn

Ingen speciell tillsyn. Endast markera i sitt register att byggnaden har AVK.

Är automatisk fönsterventilation en bra ventilationsprincip?

Ventilation med enbart automatisk fönstervädring (ofta kallad naturlig ventilation) i kontor och lärosalar marknadsförs med argument som lägre totalkostnad, miljövänligare, utrymmesbesparande och att ge komfortabelt inomhusklimat.

Stämmer detta?

Min erfarenhet från ren automatisk fönsterventilation begränsar sig en förskola under byggnad. Där är det FTX-ventilation i mottagningskök, WC, skötrum o.dyl. och enbart fönsterventilation i lärosalarna. Motordrivna högt sittande fönster finns i fasad och lanternin. Hjälpfläktar finns också. Leverantören hävdade lägre installationskostnader (hälften av mekanisk enligt broschyr) än FTX-ventilation. I verkligheten blev det ca tre gånger så dyrt mot att utöka FTX-systemet till att omfatta hela förskolan.

I skolor behövs vädring - fönsterventilation

Ett annat säljargument är lägre driftskostnader 25 % av den mekaniska enligt broschyr. Ett tredje säljargument är mindre CO₂-utsläpp ca 7 % av vad mekanisk ventilation bidrar med. Som jag ser det kan inte detta stämma. Kanske har man jämfört icke behovsstyrd mekanisk ventilation, fönsterventilationen är ju behovsstyrd men ändå.

Jag anser att automatisk fönsterventilation med fördel kan användas som komplement till mekanisk men att ensamt i kontor och lärosalar en lokal inte är någon bra lösning. Hur blir det t.ex med drag vid kallt väder?

Vore bra om någon med större erfarenhet än jag av automatisk fönsterventilation i brukskade kunde skriva om det i nästa Bulletin.

En annan fråga är om automatisk fönsterventilation uppfyller nuvarande byggregel. Den frågan har jag ställt till tekniska rådet.

Lennart Axelsson

Regelsamling för OVK 2008

Boverkets Wanda Rydholm, Peter Johansson och Annika Wessel har utfört arbetet med Boverkets nya Regelsamling för funktionskontroll av ventilationssystem, OVK som ersätter "Allmänna råd 1995:4, ändrad genom 2000:1" – "den blå".

Regelsamlingen är uppdelad i fyra delar men det är sidorna 27-44 som är den "egentliga nyheten".

Den nya regelsamlingen ersätter den "gamla blå".

Observera dock att föreskrifterna är oförändrade. Det är de allmänna råden som har omarbetats och getts en ny struktur med tillhörande kommentarstext. Och så har läsanvisningar tillförts.

Detta är innehållet

- Del 1: Läsanvisningar innehåller en beskrivning av regelsystemet och en sammanfattning av reglerna om ventilation och inomhusmiljö.
- Del 2: Regler från Boverket innehåller dels Boverkets föreskrifter och allmänna råd om funktionskontroll av ventilationssystem (BFS 1991:36 ÖVR 61), dels Boverkets allmänna råd (2008:2) om funktionskontroll av ventilationssystem. De allmänna råden (2008:2) är nya.
- Del 3: Lag och förordning innehåller byggnadsverkslagen, byggnadsverksförordningen och förordningen om funktionskontroll av ventilationssystem.
- Del 4: Äldre bestämmelser för ventilationssystem ger en översikt av äldre bestämmelser som kan vara aktuella vid återkommande besiktningar.

Vad är det då som är nytt eller ändrat?

Del 1, Läsanvisningar (sid 7-18)

Boverket införde principen med läsanvisningar redan när BBR12 lanserades för att i informativt syfte öka förståelsen för regler och deras sammanhang. Denna linje följs nu upp även i Regelsamling OVK. Boverket rekommenderar att man börjar med en genomläsning av läsanvisningarna i del 1.

"Kommentarerande texter", som införts tillsammans med rådtexterna är ofta "fylligare omskrivningar" av föreskrifternas texter. Ibland har kommentarstexten samband med den intilliggande rådtexten och ibland saknas detta. Kommentarstexten har ingen speciell status men den ger ibland en värdefull vägledning till den föreskrift som man hänvisar till i marginalen.

Regler är färskvara står det på sidan 10. Ett bra sätt att hålla sig uppdaterad är att ange sin E-postadress och prenumerera på utvalda webbsidor från Boverket. Varje gång din sida ändras skickas ett e-postmeddelande. Du bestämmer själv hur ofta du vill ha e-postmeddelanden genom att välja intervall.

Kännedom om vad som gäller för hela processen

I OVK-sammanhang är det viktigt att ha kännedom om miljölag och arbetsmiljölag. Bygglagstiftningens krav ställs på byggherren vid uppförande eller ändring av byggnader, medan arbetsmiljölagstiftningens krav ställs på arbetsgivaren som bedriver verksamhet.

Med stöd av arbetsmiljölagstiftningen finns möjlighet att kräva förbättringar av arbetsmiljön i en befintlig byggnad, oavsett om någon ändring av byggnaden ska vidtas. Bygglagstiftningen däremot ställer enbart krav vid uppförande (nybyggnad) eller vid ändring av en befintlig byggnad som medför någon form av byggarbete.

Miljöbalk (1998:808)

Den som driver en verksamhet som kan befaras medföra olägenheter ska fortlöpande planera och kontrollera verksamheten för att motverka och förebygga olägenheter. Socialstyrelsen ger ut föreskrifter och allmänna råd enligt miljöbalken.

Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 1999:25) om tillsyn enligt miljöbalken – ventilation anger bl.a. riktvärden vid bedömning av bristande luftkvalitet i bostäder. Den kommunala nämnden för miljö- och hälsoskyddsfrågor har den operativa tillsynen enligt miljöbalken.

Nämnden kan förelägga verksamhetsutövaren om åtgärder eller förbjuda verksamheten om inte kraven i miljöbalken efterlevs. Föreläggandet kan också förenas med vite.

Arbetsmiljölagen (1977:1160)

Arbetsmiljölagens ändamål är bl.a. att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet. Arbetsgivaren ansvarar för att personalen inte tar skada av exempelvis inomhusmiljön och medarbetarna är i sin tur skyldiga att medverka till att åstadkomma en god arbetsmiljö.

Lagen gäller delvis även utanför yrkeslivet. Enligt 1 kap 3 § likställs bl.a. den som genomgår utbildning och den som är värnpliktig i vissa avseenden med arbetstagare. Alltså omfattas skolelever av lagens krav på god arbetsmiljö.

AFS 2000:42, Arbetsplatsens utformning, innehåller bland annat detaljerade föreskrifter och allmänna råd om luftkvalitet och ventilation i arbetslokaler och personalutrymmen samt om underhåll och funktionskontroll av ventilationssystem. Det handlar om kontroll av processventilation, uteluft och uteluftsintag, renhet på tilluft och drag, frånluft, återluft och dess filtrering, m.m.

Arbetsmiljöverket föreskriver också att det ska finnas skriftliga drift- och underhållsinstruktioner på svenska och att drift- och underhållspersonal ska ha tillräcklig kunskap om ventilationssystemet. Ventilationssystem ska kontrolleras och underhållas regelbundet och att kontroll och underhåll ska dokumenteras. Denna dokumentation ska finnas tillgänglig vid anläggningen.

Del 2, Regler från Boverket

Boverkets föreskrifter och allmänna råd (sid 19-26) BFS 1991:36 (ÖVR61) har nu alla ändringar införda t.o.m 1999:25 (ÖVR84). Allt som tidigare fanns på sidorna 37-51 i ”den blå” har sammanförts.

Boverkets allmänna råd (2008:2) om funktionskontroll av ventilationssystem (sid 27-44)

Dessa nya råd ersätter helt råden i ”den blå” och även i det s.k. ”energitillägget” – Allmänna råden 2007:1. Allt har nu skrivits samman. Många rådstexter är lika tidigare med det är dock nu en blandning av kommentarstext och allmänna råd.

Kommentarstexten har ofta en marginalhänvisning till den föreskrift som ”kommenteras”. Denna kommentarstext är vägledande. Någon annan betydelse kan inte utläsas.

Allmänna råd anges mellan två horisontella linjer. Allmänna råd är inte tvingande regler, utan anger ett sätt för hur någon kan eller bör göra för att uppfylla ett krav i en tvingande regel. Ett allmänt råd kan också innehålla en upplysning eller en hänvisning. Ett allmänt råd behöver alltså inte vara direkt kopplat till en tvingande bestämmelse.

Detta borde vara Allmänna råd

Det finns dock kommentarstexter som borde vara Allmänna råd, dvs. ange hur man bör handla för att uppfylla det tvingande regelkravet. Här är exempel på sådan text med ”viktigt innehåll”, som borde ha getts status: ”Allmänt råd”.

6. Vad ska kontrolleras vid den första besiktningen?

Vid den första besiktningen ska det bl.a.kontrolleras att funktionen och egenskaperna hos ventilationssystemet stämmer överens med gällande föreskrifter (Här kan det vara fråga om ett ventilationssystem i en ny byggnad som ska tas i bruk men också om ett nytt ventilationssystem som installeras i en befintlig byggnad. Det kan även vara fråga om en väsentlig ändring av ett befintligt ventilationssystem).

Med gällande föreskrifter menas här såväl de föreskrifter som gäller när byggnaden uppförs och ventilationssystemet tas i bruk som de föreskrifter som gäller vid en senare installation eller en väsentlig ändring av ett ventilationssystem i en befintlig byggnad. Vid en sådan ändring ska systemet besiktigas i sin helhet. I byggnader som berörs av funktionskontroll omfattar denna även ventilationssystem som installerats för att exempelvis minska radonhalter, fukt och mögel i utrymmen där människor vistas mer än tillfälligt.

10. Vem skriver protokoll?

Vid varje besiktning ska funktionskontrollanten föra protokoll. Där ska resultatet av besiktningen redovisas och undertecknas av funktionskontrollanten.

11. Vem skickar protokollet och vart?

Ett exemplar av protokollet ska funktionskontrollanten lämna till byggnadens ägare och ett exemplar ska han sända till byggnadsnämnden eller motsvarande nämnd.

13. Intyg om genomförd besiktning

Funktionskontrollanten ska utfärda ett intyg som visar att byggnaden genomgått funktionskontroll av ventilationssystemet med angivande av datum för besiktningen.

14. När ska fel och brister i ventilationen åtgärdas?

Om besiktningen föranleder anmärkningar om brister i något av de avseenden som anges i 5 § OVK ska byggnadens ägare snarast möjligt avhjälpa dessa. I bygglagstiftningen ställs det krav på att byggnader ska underhållas så att deras väsentliga tekniska egenskaper i huvudsak bevaras och det ställs även krav på att anordningar, exempelvis ventilationssystem, ska hållas i stand.

Allmänt råd om brister och fel samt ombesiktningensförfarande liknande det som angavs i ”den blå” på sidan 13 och 14 saknas.

Det saknas också klarläggande av betydelsen av att ombesiktningensprotokoll kommer intill BN.

Vad är det då som är nytt eller ändrat i allmänna råden?

Allmänt råd för tillämpning av 1§ ÖVR (undantagsparagrafen)

Storkök, centralkök och motsvarande i separata byggnader bör också betraktas som industribyggnader. Om det finns kontors- och personalutrymmen i en industribyggnad bör ventilationssystem som betjänar sådana utrymmen funktionskontrolleras.

Det är samma text som tidigare fanns med på sid 12 i ”den blå”

Allmänt råd för tillämpning av 16 § BVL

De kompetenskrav som tillämpas för certifiering av funktionskontrollanter i olika behörighetsklasser kan vara vägledande för byggnadsnämndens bedömning av funktionskontrollant för viss kontroll. Den personliga kännedomen om den sökandes kompetens och erfarenhet av den aktuella typen av ventilationssystem kan då ha större betydelse än vad som är fallet vid en mer formell meritvärdering i samband med en certifiering för riksbehörighet.

Detta är en helt ny text

Allmänt råd för tillämpning av 5 § första stycket 1 OVK

Vid den första besiktningen bör kontrolleras att ritningar och projekteringshandlingar har följts och att ventilationen är rätt inställd och fungerar på ett tillfredsställande sätt. Det bör också kontrolleras att det inte uppstår s.k. kortslutningseffekter mellan till- och frånluft i rum, att det inte förekommer olämplig utformning och placering av uteluftsintag samt dragproblem, fuktproblem, dålig lukt eller ljud från ventilationssystemet.

Vidare bör det kontrolleras att det finns tillräckligt utrymme för kontinuerlig skötsel och underhåll av ventilations-systemet. Underlag för besiktningen bör vara projekteringshandlingar, relationsritningar över ventilationssystemet samt instruktioner och skötsel-anvisningar. Om ventilationssystemet inte stämmer överens med dessa handlingar eller några handlingar saknas bör funktionskontrollanten uppmana byggnadsägaren att tillhandahålla korrekta handlingar.

Funktionen hos fläktar och aggregat bör kontrolleras liksom driftsdata och att ingående komponenter i luftbehandlingsaggregatet överensstämmer med besiktningsunderlaget. Vid en kontroll av luftflöden i ett mekaniskt ventilationssystem bör först totalflödena

kontrolleras och viktiga mätpunkter väljas. Mätpunkterna markeras lämpligen på relationsritningen och på ventilationskanalerna för att underlätta vid nästa kontrolltillfälle. Därefter mäts delflöden i huvudkanaler och i don.

Texten ovan är en starkt förenkling av det som i ”den blå” anges på sidorna 15-17. Det mesta bör flyttas och samordnas bättre med rådstexten nedan under ”Allmänt råd för tillämpning av 5 § andra stycket OVK (återkommande besiktning)”

I 5 § första stycket 1 OVK anges att kontroll skall ske så att egenskaper och funktion överensstämmer med gällande föreskrifter. I byggprocessen har denna kontroll skett (eller borde ha skett) genom det förfarande som anges i 9 kap. i PBL. Det saknas rådstext som just avser hur kontrollen mot föreskrifterna skall ske och om det även gäller föreskrifter i miljöbalk och arbetsmiljölag.

Allmänt råd för tillämpning av 5 § första stycket 2 OVK

Ventilationssystemet bör kontrolleras okulärt i sin helhet, så att kanaler och tillhörande anordningar inte har föroreningar som kan försämra funktionen hos systemet eller inommiljön på annat sätt. Om föroreningar upptäcks i ventilationssystemet bör funktionskontrollanten anmärka på och notera detta i protokollet.

Det som tidigare angavs i ”den blå” på sidan 17 under ”Avsättningar i kanaler” är starkt förenklat. Observera speciellt att ..” 1 g stoft per m² kanalyta” är borta.

Allmänt råd för tillämpning av 5 § första stycket 3 OVK

Instruktioner och skötselanvisningar bör innehålla:

- orienteringsplan (alternativt situationsplan) där ventilationssystemets placering framgår,
- översiktsschema över byggnadens luftbehandlingssystem,
- driftkort på ventilationsaggregat och frånluftsfäktar,
- flödesschema,
- funktionsanvisningar och
- skötselanvisningar för t.ex. filter- och kilrembyte, rensning av kanaler och rengöring av don.

För enklare ventilationssystem av typ frånluft (F)

eller självdrag (S) kan driftkort användas istället för fullständiga instruktioner. För de delar av ventilationssystem som avses att regleras, manövreras eller rengöras av boende eller annan brukare bör det finnas en uppsatt bruksanvisning.

Observera att det som i sista meningen anges som "... bör det finnas en uppsatt bruksanvisning" är föreskrift i BBR10 2:42 m.fl äldre byggnormer och anges som "...skall det finnas enkel, lättläst och fast uppsatt bruksanvisning". Rådtexten är bara i harmoni med rådtexten i BBR12 2:52

Allmänt råd för tillämpning av 5 § första stycket 4 OVK

Har byggherren ställt högre krav på ventilationssystemet än vad som ställs i gällande föreskrifter bör kontrollen också avse att systemet fungerar på det avsedda sättet.

I stort sett samma formulering som finns i "den blå" på sidan 11 under "omfattningen"

Allmänt råd för tillämpning av 6 § första stycket 2 OVK

Redan vid den första besiktningen kan det vara lämpligt att ta fram sådana uppgifter som behövs vid en kommande energideklaration. Det avser uppgifter om ventilationssystemets luftflöden, drifttider och installerade effekter och uppgifterna bör antecknas i protokollet.

Allmänt råd för tillämpning av 5 § andra stycket OVK (återkommande besiktning)

Vid återkommande besiktning kontrolleras att ventilationssystemet hållits i stånd och att ventilationen är rätt inställd och fungerar på ett tillfredsställande sätt. Underlag för besiktningen bör vara instruktioner och skötselanvisningar samt relationsritningar över ventilationssystemet. Relationsritningar kan finnas i byggnadsnämndens arkiv. Om ventilationssystemet inte stämmer överens med relationshandlingarna bör funktionskontrollanten uppmana byggnadsägaren att tillhandahålla korrekta handlingar.

Funktionen hos fläktar och aggregat bör kontrolleras liksom driftsdata och att ingående komponenter i luftbehandlingsaggregatet överensstämmer med besiktningsunderlaget. Vid en kontroll av luftflöden i ett mekaniskt ventilationssystem bör först totalflödena kontrolleras och viktiga mätpunkter väljas. Därefter mäts delflödena i huvudkanaler och i don.

I vissa fall kan en stickprovsmätning av delflöden vara tillräckligt. I byggnader med självdrag eller exempelvis i flerbostadshus med lägenhetsaggregat är stickprovsmätning inte lämpligt. Stickprovsmätningen är i dessa fall normalt ingen tillförlitlig mätmetod för att bedöma hela byggnadens ventilationssystem.

Ventilationssystemet bör kontrolleras okulärt i sin helhet så att kanaler och tillhörande anordningar inte har föroreningar som kan sätta ned ventilationens funktion eller skada inomhusmiljön på annat sätt. Om föroreningar upptäcks i ventilationssystemet bör funktionskontrollanten anteckna denna brist i protokollet.

Instruktioner och skötselanvisningar bör innehålla:

- orienteringsplan alternativt situationsplan där ventilationssystemets placering framgår,
- översiktsschema över byggnadens luftbehandlingssystem,
- driftkort på ventilationsaggregat och frånluftsfläktar,
- flödesschema,
- funktionsanvisningar och
- skötselanvisningar för t.ex. filter- och kilrembyte, rensning av kanaler och rengöring av don.

I de fall byggherren har valt att ställa högre krav på ventilationssystemet än vad som ställdes i gällande föreskrifter bör kontrollen också avse att systemet fungerar på det avsedda sättet. Om ventilationssystemets kapacitet inte är anpassad till den faktiska verksamheten i byggnaden, bör funktionskontrollanten upplysa byggnadsägaren om detta.

Vidare bör han notera förhållandet i protokollet och hänvisa till krav som finns i arbetsmiljölagstiftningen och i miljöbalken. Motsvarande upplysningar bör lämnas och anteckningar göras om exempelvis uteluftsintagen är olämpligt placerade med hänsyn till ändrade förhållanden såsom ökad trafik eller om ventilationssystemet är svårt att underhålla och sköta

Texten ovan är en starkt förenkling av det som i "den blå" anges på sidorna 15-17.

Allmänt råd för tillämpning av 5 § tredje stycket OVK

Möjliga energieffektiviserande åtgärder i ventilationssystemet bör föreslås med utgångspunkt från sådan funktion och energipåverkan som lätt kan bedömas och antecknas vid den återkommande funktionskontrollen av ventilationssystemet.

Allmänt råd för tillämpning av 6 § andra stycket OVK

Byggnadsägaren bör göra besiktningsprotokollet tillgängligt för den oberoende energiexpert som ska utföra energideklaration för byggnaden.

Allmänt råd för tillämpning av 6 § OVK

Om ventilationssystemet inte stämmer överens med projekteringshandlingar eller relationsritningar bör funktionskontrollanten uppmana byggnadsägaren att tillhandahålla korrekta handlingar/ritningar. Om ventilationssystemets kapacitet inte är anpassad till den faktiska verksamheten i byggnaden bör funktionskontrollanten upplysa byggnadsägaren om detta och notera i protokollet med hänvisning till de krav som finns i arbetsmiljölagstiftningen liksom i miljöbalken.

Detta är en helt ny text.

Allmänt råd för tillämpning av 6 § första stycket 1 OVK (om resultatet av kontrollen...)

Av protokollet bör framgå:

- funktionskontrollant och behörighet,
- tidpunkt för besiktningen,
- fastighetsbeteckning, byggnadens adress, byggnadens ägare, byggnadskategori, typ av ventilationssystem, vilket eller vilka ventilationssystem som kontrollen omfattar, installationsår och driftstider,
- om projekteringshandlingar samt instruktioner och skötselanvisningar finns,
- omfattningen av besiktningen (i de fall byggnaden har flera än ett ventilationssystem). - eventuella anmärkningar om brister och i vilket ventilationssystem bristerna finns,
- en slutsats (vid första besiktning) om huruvida ventilationssystemet överensstämmer med gällande föreskrifter och om det fungerar på det sätt som är avsett,
- en slutsats (vid återkommande besiktning) om huruvida ventilationssystemet i huvudsak överensstämmer med gällande föreskrifter när ventilationssystemet togs i bruk och om det fungerar på det sätt som är avsett,
- övriga upplysningar till fastighetsägaren.

Om ventilationssystemets kapacitet inte är anpassad till den faktiska verksamheten i byggnaden bör funktionskontrollanten:

- notera detta i protokollet och
- upplysa byggnadsägaren om att det finns krav i annan lagstiftning, t.ex. arbetsmiljölagen och miljöbalken.

Slutsatserna ovan i den allmänna rådtexten

- (vid första besiktning) om huruvida ventilationssystemet överensstämmer med gällande föreskrifter och om det fungerar på det sätt som är avsett,
- (vid återkommande besiktning) om huruvida ventilationssystemet i huvudsak överensstämmer med gällande föreskrifter när ventilationssystemet togs i bruk och om det fungerar på det sätt som är avsett, är nya formuleringar av det som tidigare i "den blå" på sidan 17, under "protokoll" angavs som
- "...en slutsats om huruvida ventilationssystemets funktion är godtagbar eller inte"

Denna formulering förtydligas ytterligare i "den blå" av rådtexten under "brister och fel" på sidan 13-14.

Alla OVK-aktörerna arbetar, med stöd av tidigare rådtext och muntlig instruktion och skriftväxling med Boverket, efter begreppen "godtagbar / icke godtagbar" alias "godkänd/underkänd" etc.

Man kan naturligtvis tänka sig att skriva "fungerar på avsett sätt/fungerar inte på avsett sätt".

Det är önskvärt att man i OVK §6 klarar ut vilket begrepp som skall användas.

Allmänt råd för tillämpning av 6 § andra stycket OVK (om uppgifter för energiberäkning...)

Resultatet från undersökningarna av energisparåtgärder, åtgärdsförslagen och uppgifter om ventilationssystemets luftflöden, driftstider och installerade effekter bör redovisas samlat i besiktningsprotokollet (OVK-protokollet).

Allmänt råd för tillämpning av 7 § OVK (intyg)

Av intyget bör framgå:

- fastighetsbeteckning och adress
- besiktningsdatum,
- funktionskontrollant,
- om kontrollen föranlett anmärkningar,
- var protokollet över funktionskontrollen finns.

Systembeteckningen är bortglömd i rådtexten. Även tidpunkten för återkommande besiktning borde finnas med.

Allmänt råd för tillämpning av 7 § OVK (intyg):

Innehåller byggnaden flera ventilationssystem bör intyg om kontroll av respektive system anslås i respektive trapphus. Alternativt bör intyget/intygen anslås i huvudentrén. I förekommande fall bör intyget placeras i anslutning till anslagen sammanfattning av energideklaration (Lag (2006:985) om energideklaration för byggnader).

Del 3, Lag och förordning

Den enda nyheten är att SFS 1991:1273 nu har alla ändringar införda t.o.m 2006:1296.

Du slipper ”klippa och klistra” mellan sidan 33-35 i ”den blå” och SFS 2006:1296

Del 4, Äldre bestämmelser för ventilationssystem

Samma innehåll som på sidorna 19-26 i ”den blå” med en smärre ändring av texten om BÄR.

Fyrklövermontern på Elmia

Den 25-27 september 2007 var det fastighetsmässan på Elmia i Jönköping. Fyrklövern (RSVR, RSVI, FSV, FSB och FunkiS) hade tillsammans med Boverket och VVS-Slussen en gemensam monter.

Många budskap skulle framföras och FunkiS hade satsat på ett speciellt mässnummer av bulletinen som delades ut. Erik Kylefalk från Kalmar var en av ”gubbarna” från FunkiS som bemannade montern. Förutom att svara på OVK-frågor och värva nya medlemmar fanns det tid för erfarenhetsutbyte mellan klöverbladen.

Sven Mangnäs - RSVR, Erik Kylefalk - FunkiS och Mikael Ekberg, VVS-Slussen var några som man kunde träffa i fyrklövermontern.

BETSI

Undersökning av byggnadsbeståndets tekniska status, energianvändning och inomhusmiljö

Informationen nedan är hämtad direkt från www.boverket.se

Nu är besiktningarna i Boverkets regeringsuppdrag BETSI i full gång! Boverket har fått i uppdrag av regeringen att undersöka byggnadsbeståndets tekniska status, energianvändning och inomhusmiljö. Syftet är bland annat att formulera nya delmål om fukt, mögel och buller till miljö kvalitetsmålet God bebyggd Miljö samt att undersöka eventuella kopplingar mellan upplevd ohälsa och brister i inomhusmiljön. Även skador och energitåtgärder kommer att undersökas.

Vad är BETSI

BETSI-undersökningen består av tre delar: besiktningar, mätningar och inomhusmiljöenkäter.

- Besiktningarna utförs under uppvärmningssäsongen 2007-2008. Det är cirka 2 000 byggnader (cirka 1 000 småhus, 550 flerbostadshus och 450 lokaler) som kommer att besiktigas i 30 kommuner runtom i Sverige. I varje flerbostadshus besiktigas två lägenheter.
- Olika typer av mätningar kommer att göras i bostäderna och de boende kommer att bli ombedda att skicka tillbaka mätinstrumenten. Som tack för hjälpen får de boende en liten gåva från Boverket.
- En enkät om inomhusmiljön börjar skickas ut till de boende i april 2008.

Resultatet från undersökningen omfattas av sekretess och inga resultat kan kopplas till byggnad. Vilka kommuner som är utvalda och vilka som utför besiktningarna framgår av broschyren ”Hur mår husen?”. Hela uppdraget ska slutrapporteras i december 2008.

Mer information:

På www.boverket.se (sökord Betsi) finns ett flertal länkar där du kan hämta hem texten i regeringsuppdraget, besiktningsprotokoll och instruktioner för besiktning för småhus, flerbostadshus och lokaler. (Om du skriver ut allt detta så fyller du en A4-pärm.) Där finns också länken till ”Hur mår husen”

Vägledning OVK är klar!

Som ett led i Boverkets strävan att reducera sin myndighetsutövning via regelverket tog man för ett år sedan kontakt med FunkiS som representant för "branschen".

Målet var att ta fram en vägledning som gav kompletterande information till Boverkets reviderade allmänna råd och som är tillgänglig för alla.

Bakgrund och allmän information

FunkiS styrelse tillsatte en speciell arbetsgrupp för detta arbete. Man beslöt tidigt att vägledningen främst skulle innehålla tre checklistor. En för vardera "OVK-aktör", dvs. byggnadsägare, besiktningsman och byggnadsnämndens handläggare, för att ge tips och anvisningar för OVK-arbetets genomförande.

Därutöver lade man till kapitel av gemensamt intresse, med innehåll om: Allmän information, OVK-aktörerna, Ekonomi, Regelverk och Hjälpmedel. Projektets karaktär kräver specialkunskande. Arbetsgruppen är vald och projektuppgifter har fördelats med en gemensam strävan att ta fram ett kvalitetsdokument som kan lyfta statusen för OVK och bädda för seriösa besiktningar, men även för att förenkla hela förfarandet.

Referensgrupp för projektet som helhet är Fyrklövern. Det är den samrådsgrupp för bättre inomhusklimat som initierats av Boverket och som kallas till återkommande möten genom Boverkets försorg. Ansvarig för samordningen med Fyrklövern har informerat "klöverbladen" om projektet och att samlat in deras yttrande. Boverkets har lämnat värdefulla synpunkter efter granskning av preliminär utgåva. Svensk Ventilation som har bidragit med värdefull information och kommentarer. Alla synpunkter har beaktats och inarbetats. Därmed har det skapats en bred bas för dokumentets användning. Det är också mycket hedersamt att många av FunkiS-medlemmarnas företag, med sin logotyp på dokumentets baksida, har bidragit till denna vägledning

Distribution - försäljning

Vägledning OVK, utgåva 1 är tryckt i 2000 ex. hos Holmbergs i Malmö. Styrelsen har i april 2008 beslutat att ett kostnadsfritt ex. av Vägledning OVK skall distribueras till alla FunkiS medlemmar och till konferensdeltagarna i Göteborg (24-25 april 2008). Via FunkiS kansli kan fler ex beställas av medlemmar och övriga intresserade. (Beställningsformulär finns i denna bulletin.) Utgåva i pdf-format kan ej tillhandahållas.

Förslag till användning

Vägledning OVK är en handbok som innehåller FunkiS råd och hjälp till alla OVK-aktörer. Den kan med fördel läsas tillsammans med de allmänna råden i Boverkets Regelsamling OVK 2008. Observera att det som står i Vägledning OVK är framvaskat ur FunkiS-erfarenheter från 15-års praktiskt OVK-arbete. Mycket av innehållet har funnits med i vår kursverksamhet och även hämtats från våra trycksaker och databasprogram. Det är egentligen inte fråga om något nytt utan mer en organisation och sammanställning av allt "gammalt".

Förhoppningen är att dokumentet skall göra det lättare att hitta hjälp, när man behöver det i OVK-arbetet. Det skall också öka den inbördes förståelsen av OVK-arbetet som Byggnadsägare – Besiktningsman - OVK-handläggare utför och att det skall vara en mall för diskussion och idéer om hur vi skall få en god inomhusmiljö med fungerande ventilation.

Som sagt, använd det gärna tillsammans med Regelsamling OVK 2008 och BBR12 sidorna 195-227, där du hittar lagar och förordningar såsom delar av PBL, PBF, BVL och BVF.

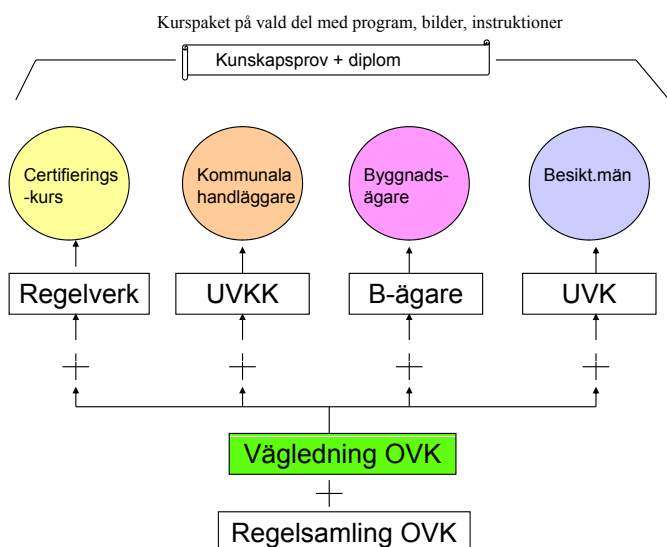
Och betänkt att "allmänna råd" inte är tvingande. De bör därmed inte tolkas och tillämpas som lag, förordning och föreskrift utan användas som en hjälp tillsammans med de teoretiska och praktiska kunskaper och förmågor som det krävs att OVK-besiktningsmannen besitter.

Det är alltid frestande att hänga upp sig på siffror som anger l/s etc. Dessa finns ju ofta med i rådstexter. **Kom ihåg att det främsta syftet med OVK enligt BVL och förordning är: "för att säkerställa ett tillfredsställande inomhusklimat..."** Tillämpningen av råden bör alltid ske så att det inte finns någon motsättning mot beprövad erfarenhet och teknisk kunskap

Inom styrelsen diskuterar man kommande utbildningar och lokalavdelningsaktiviteter. FunkiS Vägledning OVK och Boverkets Regelsamling OVK utgör tillsammans en bra plattform såväl för planlagd kursverksamhet som för ämnesval vid enklare lokalavdelningsträffar.

Vid mera planlagd kursverksamhet kan man tillföra uppdaterad specialkunskap från våra tidigare kurser till "Plattformen Vägledning + Regelsamling". Man får goda möjligheter att bygga kursverksamhet med självstudieavsnitt + halvdagskurser (en eller flera) och det blir enkelt att skraddarsy en utbildning enligt önskemål från en kommun, byggnadsägare eller företagare.

Kurspaket kan förslagsvis upprättas som innehåller program, bilder, instruktioner till föreläsare, eventuellt kunskapsprov och diplom. Se idébild nedan:

Uppdatering

FunkiS har alltid följt med i tiden och satsat på information och erfarenhetsåterföring till våra medlemmar. Denna ambitionsnivå gäller även Vägledning OVK dock med en viss ekonomisk reservation. Målsättningen är dock att dokumentet skall hållas väl uppdaterat. Det händer ju mycket just nu. Energideklarationsarbetet pågår för fullt.

Riksdagen har fastställt att "samtliga byggnader där människor vistas ofta eller under längre tid senast år 2015 skall ha en dokumenterat fungerande ventilation". Detta återfinns under delmål 7 – "God inomhusmiljö" och ingår i "God bebyggd miljö", som i sin tur är ett av våra 16 miljö kvalitetsmål. Boverket pågående uppföljning kan även innebära att OVK tillförs nya uppgifter. En översyn av OVK-intervaller pågår. Alternativa system som komplement till OVK utreds. Reduktion av antalet kompetentklasser för riksbehöriga. Nya föreskrifter för OVK-förfarandet utreds. De "lokala behörigheternas" plats i OVK-systemet och deras utveckling inför framtiden måste bevakas och tas om hand.

Sammantaget gäller det för oss alla OVK-aktörer att vara pålästa och vara med och påverka det som vi tycker är riktigt. Vägledning OVK och Regelsamling OVK är ett aktuellt och bra nuläge att utgå ifrån. Vi uppdaterar efter bästa förmåga.

Förändrad OVK ?

Här är aktuella utredningsfrågor av olika slag. Lämna gärna dina idéer och synpunkter på frågorna till FunkiS. Föreningen behöver veta vad du anser är riktigt.

OVK-förordning

Boverket har olika förslag till ändringar i OVK-förordningen som ligger under diskussion och utredning såsom:

1. Om det skall finnas ett alternativt system till OVK så innebär detta att förordningen måste kompletteras med en föreskriftsrätt för de delar som Boverket skall handlägga.
2. Vad innebär det om man slopar 1:a besiktningen och enbart ha återkommande besiktning? Kontrollplanen innehåller ju ventilationssystemen. Varför måste ventilationskontrollen vara "förstärkt till OVK-status"?
3. Statlig tillsyn över verksamheten för särskilt känsliga grupper (i princip kategori 1, barn, sjuka, gamla)

BFS

Boverket utreder också ändringar i sina egna föreskrifter såsom

1. Reduktion av antalet kompetensklasser för funktionskontrollanter från fyra till två.
2. Reduktion av antalet intervall för återkommande besiktning så att man endast har intervallerna 3 respektive 6 år.

God inomhusmiljö

Ett av riksdagens sju delmål i "God bebyggd miljö" är delmål 7-God inomhusmiljö. Enligt riksdagsbeslut skall fördjupande utvärdering av miljömålsarbetet ske vart fjärde år. Boverket har i oktober 2007 färdigställt en sådan utvärdering på 208 sidor, som kan hämtas på www.boverket.se (sökord "God bebyggd miljö"). Det står en hel del om ventilation som alla bör känna till under avsnitt om delmål 7. Speciellt på sidorna 95 och 96 finns två förslag under punkten Administrativa styrmedel som, om beslut fattas, påverkar vårt OVK-arbete.

- a) Resultaten från all OVK bör föras till energideklarationsregistret eller till ett nationellt OVK-register.
- b) Författningsändring om att OVK-kontrollanter ska underrätta Arbetsmiljöverket om underdimensionerat ventilationssystem (i förhållande till faktisk bedriven verksamhet).

Förslag om ny formulering för "Delmål 7 God inomhusmiljö" kommer att lämnas i samband med redovisningen av Boverkets regeringsuppdrag om byggnaders tekniska utformning i december 2008.

TR-frågor

Hela tiden inkommer det nya frågor till FunkiS. Frågorna av teknisk art gällande OVK, från dig som medlem, besvaras av jourhavande TR direkt på telefon eller via email, och frågor och svar av intresse för övriga medlemmar behandlas av TR och publiceras i Bulletinen.

Fråga 07002

En fråga om vilken kategori en hälsocentral skall tillhöra. I byggnaden finns ett sep. aggregat för hälsocentral med behandlingsrum mm. Folktandvården har ett eget aggregat. Ska dessa klassas som vårdlokaler och att personerna har nedsatt immunförsvar. Personerna vistas där bara tillfälligtvis.

Svar

Enligt ett tidigt svar från Boverket som vi refererar till i FOS 98016 hämtar vi följande utdrag ”Med utgång från immunförsvaret hänförs inte dagcentraler för handikappade alternativt utvecklingsstörda, gruppbofästigheter, omsorgsfastigheter eller servicehem för äldre där inget horisontalvård=sängläge förekommer till kategori 1. Dessa här uppräknade liksom kriminal-, fot-, hår-, tandläkare- eller bilvård hänförs till sina olika kategorier enligt installerat ventilationssystem” därför bör bedömningen bli att både Hälsocentral och Tandläkare som i ditt fall, inte hänförs till kategori 1, utan skall hänföras till sina olika kategorier enligt installerat ventilationssystem.

Fråga 08001

Hej. Jag skulle vilja ha lite backup/info om en Ovk-bes. som jag nyligen utfört. Det är en fastighet med 64 st lg.h. som är byggd -38. Från början är systemet ett självdragssystem med hjälpfläktar. 1997 gjordes fastigheten om till ett F-system. Kontrollventiler sattes i bad/wc, och spisfläktar sattes i kök. Hjälpfläktarna är dock kvar. Enl. fastighetsägaren som har talat med en annan besiktningsman så kallas systemet F-system med alliancefläktar och är godkänt så.

Enligt de knapphändiga uppgifter jag fått tag i så ska ett ”alliancesystem” även styra centralfläkten med tryckstyrning, då även badet forceras med hjälp av tryckstyrning. (Har hittat det på Futurums hemsida). Kökskanaler och Bad/wc kanaler går ihop till samma samlingslåda. Spisfläktarna har 3 hastigheter. Strypbrickor sitter kvar i vissa fläktar vilket gör att vissa blåser ut luft istället.

Enligt mig så är risken stor för återluft om många hyresgäster använder köksfläktarna samtidigt. Driftinstruktioner saknas också så jag har inget att gå efter där. Jag har underkänt fastigheten p.g.a driftinstruktioner och spisfläktar. Fastighetsägaren opponerar sig såklart och vill ej betala.

Jag har inte hört talas om alliancesystem förut. Har ni? Jag skulle vilja veta vad som gäller här. Skulle ett sånt här system kunna vara godkänt med de här förutsättningarna.

Svar

Beträffande Alliance – system

Ett Alliance system består av en spiskåpa med inbyggd fläkt (typ villaspiskåpa) som ansluts till ett centralt frånluftssystem för att ge en bättre kåpeffekt samt att även ge den psykologiska effekten i form av ljud. Systemen byggs normalt upp med separata frånluftkanaler upp till frånluftsamlingslådor som sedan kopplas till den centrala frånluftfläkten.

Ett Alliance system kräver en rejäl central tryckreglerad frånluftfläkt för att klara Alliance fläktarna dvs. fläktarna i spiskåporna. Undertrycket under den centrala frånluftfläkt måste vara så stort att den klarar av att hålla samma undertryck vid grundflöde som då ca 50 % av spiskåporna i ett system forceras. Det innebär att centrala frånluftfläkten inte kan vara någon gammal fläkt som installerats för t.ex. ”förstärkt självdrag”.

Vid luftflödesinregleringen måste beaktas att spiskåpefläktarna i vissa fall måste begränsas vad gäller forcerat flöde. Dessutom måste trycket kontrolleras vid forcerat läge.

.....

Torktumlare

Frågor inkomna och besvarade av FunkiS kansli.

Fråga

Jag skulle behöva ett utlåtande på följande om det installeras en kondensumlare i en befintligt tvättstuga behövs det någon speciell ventilation för denna? Vi har en brf.ägare som hävdar att det måste finnas speciell ventilation kopplad till en sådan.

Svar

Leverantör/fabrikant av kondensumlaren bör kunna ge dig anvisningar om ventilationsbehovet. Många påstår att kondensumlare inte behöver någon speciell ventilation. Då utgår man naturligtvis från att tvättstugan redan har normenligt ventilation.

Men...

Kondensumlare lämnar ifrån sig varmluft till tvättstugan. Normalt finns det också ett luddfilter i maskinen. Det kan bli för varmt och det kan kanske komma ut lite partiklar. Hur stort problem som detta kan orsaka beror naturligtvis på:

- storleken på maskin,
- tvättstugans volym och utformning,
- det befintliga ventilationssystemets utformning och funktion,
- hur ofta tvättstugan och tumlaren används,
- hur väl tvätten är centrifugerad,
- driftstider,
- hur väl man gör rent filter,
- hur man sköter servicen i övrigt
- och om intilliggande rum får besvär med värme.

Det kan vara lämpligt att man ansluter varmluftsutsläppet på maskinen, via någon form av kanal med ett dragavbrott, till en frånluftsentil. Men som sagt kontrollera med leverantör/fabrikant och begär anvisningar.

Miljö- & energieffektiva lösningar

från Locklightgruppen

Återställ verkningsgraden i värmeväxlaren genom vår unika rengöringsprocess.

Efter år av användning minskar effekten i alla värmeväxlare. Detta beror till största delen på att smuts och avlagringar belägger batteriets kanaler. Med smutsiga kanaler strömmar varmluften rakt genom paketet utan att ge uppvärmningseffekt till fastighetens tilluft. Efter grundlig rengöring återställs värmeväxlarens verkningsgrad.

En av de första projekten startade i Stockholms Kooperativa Bostadsförenings fastigheter i området Gröndal. Mätningar efter utförd rengöring gav ett mycket positivt resultat. Niklas Dalgrip, driftchef för SKB i Gröndal:

-Våra värmeväxlarbatteri hade enbart 35% av sin verkningsgrad innan rengöring. Efter rengöring är den totala verkningsgraden hela 59% över samtliga sju fastigheter i Gröndal. Denna markanta ökning är en mycket bra energibesparing som betalar sig på kort tid.

ENERGY • COMFORT • AIR

ingår i Locklight gruppen

www.ecarecond.se

ECA erbjuder en ny och helt unik rengöringsprocess för alla förekommande värmeväxlarbatterier.

Vi utför förstudie genom mätningar av nuvarande verkningsgrad, demonterar, rengör och återinstallerar. Efter varje utförd rengöring görs nya mätningar för att säkerställa höjningen i verkningsgrad.

Byt till el-effektiva fläktar och sänk energikostnaden med upptill 50%

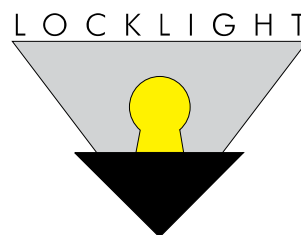
ebmpapst

Vi monterar produkter ifrån ebm-papst. Fler och fler inser vinsten i att byta ut gamla traditionella remdrivna fläktmotorer mot effektivare lösningar. Vi säljer och monterar nya energieffektiva fläktar med EC motorer i integralutförande.

Fläktarna kan förses med reglerutrustning som reglerar fläktens varvtal efter utetemperatur samt tryck i anläggningen.

Detta medför stor komforthöjning samt en stor energibesparing av både drift och uppvärmningskostnader.

Vi utför förstudie och mätningar av den befintliga fläktens kapacitet, samt ger rekommendationer för en energisnålare fläktlösning. Dessutom utför vi en kalkyl på befintligt och nytt.

Fastighetsnära tjänster

www.locklight.com

Locklight AB Box 353 591 24 Motala
Tel 013-465 10 00 Fax 0141-20 39 11 info@locklight.com

Några av våra uppdragsgivare:

Stockholmshem

Stena Fastigheter

Bulletinen är i Paris

Vår globetrotter Olle Nevenius har skickat en hälsning från Frankrike. Här ses han i Paris den 4 november på Place du Tertre med bulletinen i handen.

Olle Nevenius med bulletinen i Paris på Place du Tertre

Beställ - Vägledning OVK

Vägledning OVK säljs endast som trycksak och finns i en begränsad upplaga. Beställning sker genom FunkiS kansli. Beställningsblankett finns på hemsidan.

FunkiS Vägledning - utgåva 1, grundpris 480 kr/st

Vid beställning av 5-9 ex erhålles 15% rabatt.

Vid beställning av 10 ex eller fler erhålles 30% rabatt.

Betalning sker mot faktura 30 dagar netto. Alla priser är exkl moms. Fraktkostnad är inkluderad i priset. 1-6 ex skickas som 1:a klassbrev inom ett par arbetsdagar. Fler än 6 ex skickas som företagspaket 16.00 (tänk på att ange gatuadress med tillhörande postnummer).

Denna vägledning innehåller FunkiS råd och hjälp till alla OVK-aktörer, dvs byggnadsägare, besiktningsmän och kommunala handläggare. Dokumentet är granskat och rekommenderas av branschkollegorna i FSB, FSV, RSVI och RSVR.

Dokumentet på 72 sidor har framtagits med syftet att ge branschspecifika råd som kompletterar regelverkets föreskrifter och råd för OVK-arbetet. Vägledning OVK har framtagits parallellt med Boverkets nya Allmänna råd 2008:2 som finns i "Regelsamling för funktionskontroll av ventilationssystem, OVK".

Strävan har också varit att, samordnat med övriga allmänna mål för inomhusmiljö, energi och radon, inarbeta vunna erfarenheter för att därmed öka OVK-ns genomslagskraft. I slutet på vägledningen finns det tips om olika slag av hjälpmedel som kan underlätta och kvalitetsinrikta OVK-arbetet.

FunkiS-medlemmar erhåller ett kostnadsfritt exemplar.

FunkiS
Funktionskontrollanterna i Sverige

Funktionskontrollanterna i Sverige
c/o Styrovent Syd Konsult AB
Industrigatan 21 A, 234 35 LOMMA
Tel 040-412415, Fax 040-410151
Email funkis@funkis.se
Hemsida www.funkis.se

FunkiS Styrelse 2008

Gunnar Nihlén, ordf. Tel 08-6222014

Erik Kylefalk, v.ordf. Tel 0480-475422

Bengt Andersson, sekr. Tel 040-159914

Jan Boldrup, kassör Tel 08-7543156

Bengt Nässelblad, led. Tel 011-312420

Sten-Håkan Andersson, led. Tel 0500-444250

Kennet Eriksson, led. Tel 019-194200

Tala om när du flyttar!

Har ni ny adress så meddela detta till FunkiS kansli. Fyll i både er nya och er gamla adress och skicka till funkis@funkis.se. Tack på förhand!

Du som är medlem ändrar själv din adress på www.funkis.se, logga in på medlemssidan och följ anvisningarna.

FunkiS Bulletinen
nr 2007:3 / 2008:1